గ్రంథ మండలి 47

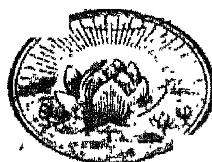
పద్మపురాణము

[బ్రహ్మఖండము]

అనువాదకులు :

తర్క వేదాన్త విద్యా విశారద

శ్రీ మరువాడ శంభన్న శాస్త్రి

ప్రకాశకులు :

సాధన గ్రంథ మండలి, తెనాలి.

నందన శయ్యైకాదశి
1952

★

జానకీరాం ప్రెస్
తెనాలి

శ్రీ రాధాకృష్ణాయనమః

విజ్ఞాపనము

శ్రీ మన్మహీమండల మండనాయమానంబైన భరతవర్షంబు నందలి భరతఖండంబున నధీత నిఖిల వేదవేదాంగ భూసుర భాసురంబై పేరూరను ప్రఖ్యాతిం గల గ్రామవరంబు సర్వజన విదితంబై భాసిల్లుచున్నయది. ఏతద్గ్రామ వాస్తవ్యులును శ్రీ జిల్లెళ్ళ వంశపయఃపారావార రాకాసుధాకరులును. ఆశ్రిత బహుజన పోషణ నిరతాన్నదాన దాక్షిణ్యాది గుణగణ గరిష్ఠులును నగు శ్రీ వేంకట భానోజీ రామర్సుగారికి తల్లిగారును. నిరంతర పురాణశ్రవణ జనిత సర్వ ధర్మ జ్ఞానము కలవారును. సార్వకాలిక శ్రీకృష్ణ ధ్యానపూజా ద్యారాధన ప్రభావ జనిత చిత్తశుద్ధి కలవారును. ఆచరితానేక వ్రతదానాది ధర్మసంపన్నలును నగు తిరుమల వేంకట లక్ష్మీబాయమ్మ గారిచే ప్రేరితుండనై తత్సంస్థానాస్థాన మంటప స్థితుండనగు నేను సద్గురు కరుణాకటాక్షముచేతను, నిష్టదేవతా కటాక్షముచేతను లబ్ధంబైన ప్రతిభా విశేష విలాసముచే సాహసించి యీ పద్మపురాణార్థమును తెలుఁగున సుగమశైలిని వివరించితిని. గుణదోష విమర్శకులైన సజ్జనులు మాత్సర్యమును విడచి వాత్సల్యము నుంచి శ్రీ పద్మపురాణాంధ్ర వచన రచనా విశేషమును జూచి యానందింతురు గాక యని ప్రార్థించుచున్నాను.

ఇట్లు విన్నవించు బుధజనవిధేయుడు
సాంబశివ శాస్త్ర్యపర నామధేయుండును,
తర్క-వేదాంత విద్యావిశారదేత్యాది బిరుదాంకితుండును నగు
మరువాడ శంభన్న శాస్త్రి

శ్రీ శ్రీ శ్రీ

శ్రీకృష్ణం మనసా ధ్యాత్వా
శ్రీకృష్ణం సంప్రణమ్యచ
ప్రణీత మాంధ్రవచనం
శ్రీకృష్ణ పరితుష్టయే.

విషయసూచిక

పద్మపురాణము

బ్రహ్మఖండము

సక[illegible]తతు సంవ్యక్త సర్వేశా
సఖిలలోక[illegible] దేవు
బలమదయా[illegible]ద్భాసితుం [illegible]
[illegible]
[illegible]
వేదాంత [illegible]వేద్యుని, విశ్వమయుని.
గా[illegible] శ్రీవత్సకమనీయ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] మకుట [illegible]
[illegible] మహా[illegible]
[illegible] దేవ [illegible] తనయు [illegible].

కలికాల జనోద్ధరణో[illegible]పాయ [illegible] ప్రశ్న
విష్ణుభక్తి మహిమవర్ణనము

శౌనకుండు సూతుం [illegible]
ఖిలదురితముల నెడబాసి యేకర్మముచే [illegible]
పకర్మము చిత్తశుద్ధిని గలుగఁజేసి జ్ఞానము [illegible]
ఆకర్మమును మాకు బోధింపుమనిన, సూతుఁడు ప్రశ్నమును
శ్లాఘించుచు మునిశ్రే[illegible]
ముగ [illegible] బ్రహ్మముల్లో [illegible]
వ్యాఖ్యానించి దానిని మీకు వివరించెద. సావధానులరై
వినుండని చెప్పనారంభించెను. సాధుసంగమంబువలన సచ్ఛాస్త్ర
శ్రవణంబును, దానివలన హరిభక్తియు, దానివలన చిత్త
శుద్ధియు, జ్ఞానంబును, మోక్షంబును క్రమముగాఁ గలుగఁ
జుండును. కలియుగంబున [illegible] వర్జితు
లును, దురాచారరతులును, దుర్విషయాసక్తులును, సర్వధర్మ
విరక్తులును, మధుపానమత్తులును, [illegible]
దుండురు. అట్టిదాగు కలియుగంబు [illegible]
స్వల్పసుకృతాచరణంబుచే ము[illegible]
ధ్యానవందనంబులును, భగవన్నామ కీర్తనంబును, [illegible]
[illegible] మరియు [illegible]
[illegible]యంబులై సకలసత్[illegible]
పాపాత్ములగు జనులకు [illegible]
మును గలుగదు. శ్రీకృష్ణ కథను [illegible]
లేప్రదేశమునందు నివసింతురో, [illegible] ప్రదేశమునందు శ్రీకృష్ణ[illegible]

ప్రవర్తించిన యీయాంధ్రదేశమున జగన్నాథుండైన శ్రీకృష్ణుండు నివసించి యుండును. శ్రీకృష్ణ కథారంభ మందెవరు విఘ్న మాచరింతురో, యాకథ నెవరు నిందింతురో, పరిహాసింతురో వారెల్లప్పుడును [illegible] నరకములందు నివసింతురు. ఎవరు శ్రద్ధాభక్తులతో శ్రీకృష్ణ చరితమును విందురో వారి కింత ఫలమని [illegible] చెప్పజాలను. బ్రహ్మహత్యా సురాపానాది మహాపాతకము లన్నియు నగ్నిసంపర్కముచే దూదిరాశివలెనే విష్ణుకథాశ్రవణముచే దగ్ధంబులైపోవుచుండు. శ్రీకృష్ణ [illegible] యాము [illegible] మునను [illegible]. ఇటు [illegible] భక్తిచేత విష్ణుకథాశ్రవణము [illegible] ధరించిన నరుండు సర్వ తీర్థస్నానఫలమును [illegible]. [illegible] సాంగత్యము [illegible] వర్తులును, [illegible] భక్తులును, [illegible] సత్యసంధులును, దేవ బ్రాహ్మణభక్తియుతులును, ఏకాదశీ రాధాకృష్ణ [illegible] వ్రతాసక్తులును, పరస్త్రీ పరధన విముఖులును, [illegible] తులసీపుష్పమాలికలను దాల్చి తులసీపుష్పములచే శ్రీమహా విష్ణువు నెల్లప్పుడు పూజించువారును, నిరంతరాతిథి పూజా పరులును, కన్యాదానాది సత్కార్యనిరతులును, నిరంతరం విష్ణు కథాశ్రవణము చేయువారును, గృహమునం దెల్లప్పుడు [illegible] గ్రామ [illegible] వారును, [illegible] యుక్తులును, శ్రీవిష్ణు నివేదితాన్న భోజనులును, [illegible] నురక్తులును, శ్రీకృష్ణ పురోభాగంబున శ్రద్ధాభక్తులతో దీపదానము చేయువారును,

పరనిందా రహితులును నగు సజ్జనులు స్వర్గప్రాప్తింబడయుదు
రని మహాత్ములగు వేదవ్యాసుండిట్లు సూతునకు జెప్పినట్లు నీకును
జెప్పితి. ఈ అధ్యాయార్థమును శ్రద్ధాభక్తులతో వినిన మహా
పురుషులు సర్వపాపముక్తులై వైష్ణవపదంబు నొందగలరు. ఇది
ప్రథమాధ్యాయము.

విష్ణుమందిర సంమార్జన లేపనాది ప్రసంగముచే దండకాఖ్య చోరచరిత్ర నిరూపణము

శౌ, సూతుడా! పాపాత్ముడైనను నే పుణ్యకర్మముచే ననాయాసముగా శ్రీహరి మందిరమును బొందునో యట్టి పుణ్య కర్మమును తెలియజేయుమని శౌనకుడు ప్రార్థింప సూతుండిట్లనియె. పూర్వకాలమున నారదముని వ్యాసునకు నమస్కరించి యీయర్థమునడిగెను; వ్యాసుండానతిచ్చిన వృత్తాంతమును జెప్పుచున్నాను. సావధానులరై వినుండు. శ్రీ విష్ణు మందిరమును దెసను మహాపాపియైనను సమ్మార్జన జలసేచనోప లేపనక్రియలచే శుద్ధిజేయునో వాడు సర్వపాపవినిర్ముక్తుడై జగన్నాథుడైన శ్రీహరి మందిరమును బొందగలడు.

పూర్వకాలంబున ద్వాపరయుగమందు దండకుడను మహాచోరుడు గలడు; అతడు లోకభయప్రదాయకుడును, పరస్త్రీ పరధనాపహారియు, నసత్యభాషియును, సురాపానమత్తుడును, శరణాగతహింసకుండును, ద్విజాతి నిక్షేపాపహారకుండును, వేశ్యావిలాసాసక్తుండును, పాషండజనమైత్రిగలవాడునునగుచు నిరంతర చౌర్యవ్యాపారముచేతనే జీవించుచుండెను. ఒకప్పుడా

చోరుండైన దండకుండు, దేవద్రవ్యాపహారము కొఱకై విష్ణు మందిరముం బ్రవేశించి చరణాలగ్న మృత్పిండముచే దేవగృహ ద్వార పురోభాగస్థితమైన నిమ్న భూభాగముం బూడ్చెను. తరు వాతఁ బాదప్రక్షాళనముచే నిమ్న భూభాగోపలేపనంబు గావించి లోహశలాకముచేఁ గవాటమును దెఱచి వితా నవరత్నశోభితంబును, మణికాంచనదీపాళీ విధ్వంసిత గాఢాంధ కారంబును, నానా పుష్ప సుగంధాఢ్యంబును, తులసీపత్ర బిల్వప్రవాళ నవదూర్వాంకురాది సమన్వితంబును, సుగంధ తైల దీపమాలికలంబును నగు శ్రీహరి మందిరంబునం బ్రవేశించి మనోహరరత్న పర్యంకమందు, రాధతోఁ గూడ శయనతలమం దున్నవాఁడును కౌస్తుభకంధరుండును పీతాంబరధరుండును నగు రాధికానాథుని గని భక్తిశ్రద్ధలతోఁ బ్రణమిల్లి, ఓ రాధి కానాథా! నీవు దీనపరిపాలకుండవు. దయాసముద్రుండవు. పతితపావనుండవు. ఎల్లప్పుడు నేను చౌర్యముచేతనే జీవించు వాఁడను. మహాపాపాత్ముండను. నీ సేవచేయుట కసమర్థుఁడ నైతినని ప్రార్థించుచుఁ బశ్చాత్తాప సంతప్తుఁడై యద్దివ్య శ్రీమూర్త్యవలోకనంబు సేయుచు ముహూర్తమాత్రము నిలుచుండెను. అనంతరంబు తాను పూర్వాభ్యస్త సంస్కార వశంబునఁ జౌర్యకర్మమునకుఁ బ్రారంభించి రాధికానాథుఁడైన శ్రీకృష్ణునకు ధరింపఁజేసిన పీతకౌశేయమునందే సువర్ణాలంక రించిన నవరత్నఖచిత స్వర్ణాభరణములను మూటగట్టి దొంగి లించుకొని వాఁడు సంభ్రమాతిశయమునఁ బోవుచుండఁగా నా మూట చేతినుండి జాఱి పృథ్విపైఁ బడి ధ్వనితో నేలఁబడెను. ఆధ్వనిని విని యిరుగు పొరుగు జనులందఱు వచ్చుటను జూచి యా

మూటను విడిచి వారు పరుగిడిపోయెను. తప్పుడు వచ్చిన వారందఱును నా పీతకౌశేయపుమూటను విప్పి స్వామిని నలంకరింపఁజేసి తమతమ నిలయములకుం జనిరి. ఆవగుప్తుఁడు దండకుఁడును దేవాలయమునుండి నిర్గమించి యతివేగముగఁ బోవుచుండఁగా మార్గమధ్యమునందు భోజనాపేక్షితమైన కాల సర్పముచే దష్టుఁడై మృతినొంది నేలంగూలెను. యమునానతిఁ దత్కింకరులు పాశములఁ బంధించి సంయమనమను పురమునకు దీసికొనిపోయి యముని పురోభాగమున నిలువఁబెట్టిరి. అట్టి యెడఁ జిత్రగుప్తునిం బిలిచి సంయమనీనాథుండు వీని పాపా పుణ్యములను విమర్శించి నాకుఁ జెప్పుమని యానతిచ్చెను. వీఁడు మహాపాపాత్ముఁడైనను దేవద్రవ్యాపహారకుండైనను తదాలయ ప్రాకారమధ్యంబునం బ్రవేశించినప్పుడు దేవాలయ పురోభాగస్థిత నిమ్న భూభాగమునందు బడియున్న [illegible]మును బరిత్యజించుటచే నాగర్తము పూడెను. అక్కడఁ బాదప్రక్షాళనముంజేసిన జలముచే నలికినందువలనను, నిమ్న భూభాగమును సమముగాఁ జేయుటవలనను, బాలగోపాలస్వరూపుఁడగు శ్రీ కృష్ణు నవలోకించి ముహూర్తకాలము ధ్యానించుటవలనను యమదండమువలన నిర్గతుండై వైకుంఠలోక గమనార్హుండని వివరించెను. చిత్రగుప్తుపలుకులను విని యమధర్మరాజు తనచే నిర్మిత పీఠమందుఁ గూర్చుండ నియమించి సగౌరవముగఁ బలికి నీవు నానా భోగాన్వితంబైన వైకుంఠలోకమునందు చిరకాలము నివసించి సుఖంబుండుమని వినయాన్వితుండై శిరస్సువంచి నమస్కరించి రాజహంసయుక్తమై, నవరత్నఖచితమయిన స్వర్ణ విమానమునందుఁ గూర్చుండబెట్టి వైకుంఠలోకమునకుఁ బంపెను.

వారలు వైకుంఠలోకమున ప్రసిద్ధులై సుఖముగా నుండెను.
బ్రాహ్మణ స్త్రీలతో సహా హరిమందిరమును సమ్మార్జనోప
లేపన జలసేకాదులచే శుద్ధిచేయుదురో, వారు చిరకాల
వైకుంఠలోకమున నివాసమును పొందెదరు; ఎవ్వరు స్త్రీయు ధ్యా
యార్థమును బ్రాహ్మణ స్త్రీలతో బలంతురో వింపరో వారు
సర్వపాపవిముక్తులై దివ్యవిమానము నధిష్ఠించి విష్ణులోకమును
పొందెదరు.

కార్తికమాస దీపదాన మహిమ

శౌనకుండా! కార్తికమాస మహిమను చెప్పుమనిన
వ్యాసుండు జైమునికి చెప్పినట్లుగా నే చెప్పెదనని శౌనకునితో
సూతుం డిట్లనియె. కార్తికమాసమున ప్రత్యేకంబున వనితాది
భోగములను తిలతైలములను బరిత్యజించువారు విగతపాపులై
హరిమందిరమును పొందుదురు. మత్స్యమాంసాశనరహితులును,
సద్ధర్మయుత బ్రహ్మచర్య నియమయుతులైనవారును, గరిపిరకమ
లోత్పల మాలతీ బిల్వపత్ర సదూర్వాంకురాదులచే
మధుసూదనుని పూజించువారును, తులసీశాకభక్షణము చేయు
వారును, స్నానదానాదికార్యములను, కార్తికలో సూపా
పూప దధి క్షీర సహోదన్న లవణాదులను, పక్వఫలంబులతో
డను, పంచదార మొదలగు వ్యాపమునుర పదార్థంబులతోడను,
శ్రీహరికి సుప్రసన్నంబగా నైవేద్యము నివేదించువారును,
నవనీత వార్తిక దానము చేయువారు విష్ణులోకమున
శాశ్వతముగా నివసింతురు. కార్తికమాసమున ప్రాతఃకాల
స్నానము నాచరించువారు సర్వతీర్థ స్నానఫలమును పొందెదరు.

కార్తికమాసంబున నాకాశదీపదాన మాచరించు వారును గృహమందు ఘృతపూర్ణ దీపదానముం జేయువారును, ప్రతి దినమందశ్వమేధయాగ ఫలమును బొందగలరు. ఈ మాసంబున దీపదానమును గూర్చి యొక యితిహాసమును జెప్పుచున్నాను వినుమని చెప్పనారంభించెను. తొల్లి త్రేతాయుగంబునఁ బరిశుద్ధాంతరంగుఁడైన వైకుంఠుండను విప్రుండు శ్రీవిష్ణు మందిర పురోభాగమందు ఘృతపూరిత దీపదానముం జేసి స్వగృహమునకు నిర్గమించిన పిదప నొక మూషికము ఘృతపానాసక్తిచే దీప సమీపమున కేతెంచి ఘృతశూన్యమయిన వర్తినిం బ్రబోధింప నగ్నిభయముచే వేగముగాఁ బరుగిడి కాలవశమున నొక సర్పముచేఁ గఱవఁబడి ప్రాణత్యాగము గావించెను. అయ్యవసరంబున యమాజ్ఞచే బాశహస్తులై వాఁడిలయిన యమకింకరులు దృఢరజ్జువులచే బంధించి యాయెలుకను యమలోకమునకుఁ దీసికొని వెళ్లుటకు నుద్యమింపనంతలో శంఖ చక్ర గదాధరులును, గరుడారూఢులును, చతుర్భుజులును నగు శ్రీవిష్ణుదూతలేతెంచి యమదూతలకృత పాశమును ఛేదించి విష్ణుమందిర పురోభాగ దీపప్రబోధమునచే నీమూషికము వాసుదేవకృపచేఁ బాపరహితమై పరమ పవిత్రము నిత్యము నగు వైకుంఠలోక నివాసమునకు యోగ్యమయినది. మీరలు వచ్చిన మార్గమునఁ బొండని వారలను నిరసించి రాజహంసయుక్తము దివ్యమునగు విమానంబున నీమూషికమును దివ్యభూషణాలంకృతంబైన దివ్యదేహముతోఁ గూర్చుండఁబెట్టి వైకుంఠలోకమును బొందించి వాసుదేవకృపచే నలోకమందుఁ జిరకాలము సుఖంబుండుమని

యొసంగి చనియె. చిరకాలము మూషికము నిరతిశయ వైకుంఠ లోకసుఖము ననుభవించి మర్త్యలోకంబున మహారాజ కన్యక యైపుట్టి యొక మండలేశ్వరునకుఁ బట్టమహిషియై యనేక పుణ్యకర్మముల నాచరించి యాయురారోగ్య పుత్రపౌత్రాది నిఖిలసంపదల ననుభవించి శ్రీహరి కృపచే గోలోకనాథుని లోకమును బొంది ముక్తిం జెందెను. దివ్యజ్ఞాన రహితమైనను నామూషిక మజ్ఞానకృతమైన దీపప్రబోధముచే శాశ్వతవైష్ణవ పదము నధిష్ఠించెను గాన శ్రద్ధాభక్తులతో నప్పుండరీకాక్షు నారాధించు మానవు లభిగమన వందనధ్యానపూజానామపఠన దానాదులచే శాశ్వతవైష్ణవపదం బధిష్ఠింతురని చెప్ప నేల. ఈ కార్తికమాస దీపదాన మాహాత్మ్యమును వినువారు సర్వ పాపవిముక్తులయి విష్ణుపదమును బొందఁగలరు.

జయంతీమహిమము

శౌనకుఁడు జయంతీమహాత్మ్యమును జెప్పుమనిన సూతుండు వెండియు నిట్లనియె. పూర్వకాలమున నారదుండు సత్యలోకమున కేతెంచి తల్లోకాధిపతియు సనకసనందనాది మునిసేవితుండును నగు నక్కమలాసనుని గాంచి సాష్టాంగ దండప్రణామము గావించి జయంతీమాహాత్మ్యమును జెప్పు మని ప్రార్థింప నక్కమలాసనుండు నారదునితో సవిస్తర ముగా వర్ణించి చెప్పెను. తద్వృత్తాంతమును మీకుఁ జెప్పెద వినుండు.

శ్రావణ కృష్ణాష్టమినాఁడు శ్రీకృష్ణజన్మాష్టమీతిథియును చైత్రశుక్లనవమినాఁడు శ్రీరామనవమీతిథియు, మాఘకృష్ణ చతు

గ్రశిదినమున మహాశివరాత్రియు, వైశాఖశుక్ల చతుర్దశీదినంబున నృసింహజయంతియు, నాశ్వయుజశుక్లమున నవరాత్రులలో మహాష్టమియనంబరగు దుర్గాష్టమియు, చైత్రశుద్ధనవమినాడు శ్రీరామజయంతియును శ్రవణాన్విత ద్వాదశియును, మహాపుణ్యదినములు. ఈజయంతులు లోకమున మహామహిమఁ గలవి. సకల స్మృతిపురాణేతిహాసములయందును, సుప్రసిద్ధము లయినవి. శ్రీకృష్ణజన్మాష్టమీ తిథియం దుపవసించి శ్రీకృష్ణధ్యానపూజా జాగరణాదులచేఁ గాలయాపనము చేయువారు, జ్యోతిష్టోమాది క్రతుఫలంబును, కురుక్షేత్రాది పుణ్యక్షేత్రంబులందు సూర్యగ్రహణకాలంబున గోసహస్ర సువర్ణభార సహస్రదానఫలంబును, సహస్రబ్రాహ్మణ భోజన సాలంకృత కన్యాదానఫలంబును బొందఁగలరు. జయంతీవ్రతం బాచరించువారు జ్ఞానాజ్ఞానకృతాఖిలపాపవిముక్తులయి యనాయాసముగా ముక్తిఁ బొందుదురు. జయంతీ దివసమందును హరివాసరమందును, పురాణవాచకుని శ్రీపద్మనాభునిగా భావించి పురాణశ్రవణముఁ జేసి వస్త్రభూషణాదులచే సన్మానించి భూదానము మొదలైన మహాదానములను జేయవలయును. వాచకునియందు సర్వ తీర్థములును, సర్వదేవతలును నివసింతురు. కావున వాచక సంతుష్టివలన సర్వదేవతలు సంతసింతురు. వాచకార్చనము సర్వదేవతార్చన మనంబరఁగు. జయంతివ్రతోపవాసము చేసి పురాణశ్రవణముచేతను గంగాయమునాది తీర్థస్నానసత్య వ్రతాదిఫలంబును, పితృ, మాతృ, గురు, శుశ్రూషాఫలంబును బొంది సర్వదుఃఖవినిర్ముక్తు లగుదురు.

ఈ జయంతీవ్రతం బాచరించువారికి దర్శాది పర్వములయందుఁ బితృదేవతల నుద్దేశించి చేయు శ్రాద్ధాదికర్మఫలము సమగ్రముగా సిద్ధించును. గంగాది సర్వతీర్థస్నానఫలమును లభించును. ఈవ్రతం బాచరించువారి దేహమందింద్రాది దేవత లందఱు నివసింతురు. ఈజయంతీ దివసమందును, నేఁటిరాత్రి యందును, పురాణశ్రవణ మనేక జన్మార్జిత పాపనాశకము. గోహింసాసహస్రపుణ్యము, యజ్ఞాశ్వమేధాది విశేషములగు పుణ్యముచే సంభవించును. ఆతిథియం దుపవసించి శ్రీకృష్ణధ్యాన పూజాదుల నొనర్చువారు కోటియజ్ఞఫలముల నొందెదరు. ఈ వ్రతం బాచరించువారికి సకలాభీష్టములు సిద్ధించును. అపకీర్తి వైధవ్యము, గృహకలహము, సంతానభంగము, ధనక్షయము మొదలయిన లోపము లెన్నఁడును సంభవింపవు. శ్రీకృష్ణభక్తులును కృష్ణజయంతీవ్రతాసక్తమానసులును నగు సుజనులే కలికాలమందు బుట్టినవారయినను నిగ్రహానుగ్రహసమర్థులును బంధుత్వోత్తములును ధన్యులునగుదురు. సమస్త తీర్థవ్రతాది నియమములన్నియు శ్రీకృష్ణాష్టమీవ్రత షోడశాంశమునైనను బొందఁజాలవు.

ఈ దిన మన్నమును భుజించువారు ఘోరనరక దుఃఖముల ననుభవింపఁగలరు. అసమర్థులగువారు ఫలములనుగాని, హవిష్యాన్నమునుగాని భుజించి బ్రాహ్మణదక్షిణాదిదానముచే నిర్దోషులయి కృతార్థులగుదురు. హరిప్రీతికరమయిన యీ జయంతీసముపోషణము. ఆచారహీనుని, కులభ్రష్టుని, గుణహీనుని, ఘోరసంసారసాగరమునుండి తరింపఁజేయును. మేరుతుల్యములయిన బ్రహ్మహత్యాదిమహాపాతకములన్నియు నగ్నిచే

దూదిదగ్ధమయినటుల దగ్ధములగును నశించును. ఈజయంతీ వ్రతనియమమువలనఁ బుత్రార్థికిఁ బుత్రలాభమును, ధనార్థికి ధనలాభము, మోక్షార్థికి మోక్షలాభము గలుగును. జయంతీ మాహాత్మ్యమును భక్తిభావముతో వినువారును, పురాణవాచకుని, జయంతీవ్రతిని భక్తితోఁ బూజించువారును పాపవిముక్తులయి పరమపదమును బొందఁగలరు.

స్త్రీలకు వంధ్యాత్వ మృతపుత్రత్వాది కారణము

పూర్వకాలంబున నారదుండు సకలలోకహితార్థమై సత్యలోకంబున కేతెంచి కమలాసనునకు నమస్కరించి మానవు లేకర్మంబునఁ బుత్రవిహీను లగుదురు. ఏకర్మంబున స్త్రీసంతానము గలుగుచుండును. మృతపుత్రు లగుటకుఁ గారణం బెద్ది. ఏకర్మంబువలన నపుంసకుండగును. వివరింపుమనిన నవ్వలుకు లాలకించి కమలాసనుం డివ్విధంబున యానతిచ్చె నని సూతుండు శౌనకాదుల కిట్లనియె. దేవబ్రాహ్మణ భూముల నపహరించువారును, నపహరింపఁ జేయువారును, బుత్రవిహీనులై దుఃఖించెదరు. జలప్రవాహనిమగ్నులైన బాలురం జూచి విమోహిత చిత్తులై యుపేక్షించువారును, పుత్రవిహీను లయ్యెదరు. ఏస్త్రీలు ఋతుస్నాతలై యన్యబాలకుల నవలోకింతురో కపటముచే రహస్యముం దన్యబాలక హననము గావింతురో యట్టివారు బాలకవిహీను లగుదురు. ఎవరు క్రోధరక్తాక్షులయి యతిథిని శాసించి పరాభవింతురో, యెవని గృహమునుండి భగ్నాశులై యతిథులు విషాదముతో మరలి పోవుచుందురో వారు పుత్రవిహీనులయ్యెదరు. ముందుగాఁ

పాపము నాచరించి పశ్చాత్తాపసంతప్తులై మగల నాచరించిన సుకృతపరిపాకముచే స్త్రీసంతానవంతు లగుదురు. శిశుహత్యఁ జేయుస్త్రీలు మృతపుత్రులగుదురు. వృషభ వృషణములను మర్దించు హీనజాతిపురుషులును, హీనకులజాతులయి బ్రాహ్మణ స్త్రీగమనముఁ జేయువారును, నపుంసకులయ్యెదరు. శ్రద్ధా భక్తులతో ననవరతము నియమనిష్ఠతో శివవిష్ణ్వాది పురాణ కథాశ్రవణముఁ జేయువారు, శుద్ధచిత్తులయి సకలపాపవిముక్తు లగుచు శ్రీహరి మందిరంబుచేరి సాలోక్యసారూప్య సామీప్యాది ముక్తులం బొందఁగలరు. భక్తార్తిభంజనుఁడును, భక్త వత్సలుఁడును నగు నప్పుండరీకాక్షుఁడు భక్తుల కథారసాను భవముచే హృదయారవింద సదనస్థితుఁడై నిర్మలచిత్తులం గావించి పునరావృత్తిరహితమగు మోక్షముం బొందించును.

పురాణకథాశ్రవణముఁ జేసి పురాణవాచకుని సర్వ సస్యాఢ్యమగు భూదానముచేతను, బహుక్షీరప్రదమును బహు గుణాన్వితమును స్వర్ణాలంకారభూషితంబును నగు ధేనువు నిచ్చుటచేతను, స్వర్ణప్రతిమాదానముచేతను, బహుదక్షిణల చేతను సన్మానించవలయును. పురాణవాచక పాదప్రక్షాళ నోదకమును, సాలగ్రామతీర్థమునవలె స్వీకరించి యమృతము వలె భావించి పానముఁ జేయువారు సర్వతీర్థస్నానఫలము నొం దెదరు. శివకేశవాదికథలు వినువారును, బ్రాహ్మణచరణ ప్రక్షాళనోదకమును భక్తితో ననుభవించువారును, స్నాన సంధ్యావందనము లగ్నిహోత్రాది నిత్యకర్మాచరణ తత్పరులును, నిరంతరాతిథిపూజాసక్తులును, నిత్యాన్నదాతలును, కూష్మాండ దానముం జేయువారును, సువర్ణశృంగములతో వృషభదానముఁ

చేయువారును దీర్ఘాయుష్మంతులయిన పుత్రపౌత్రాదులం బొంది యాయురారోగ్యైశ్వర్యాది యుతులయి సకలసుఖముల నీలోకమం దనుభవించి స్వర్లోకమం దలరుచుందురు.

పూర్వకాలంబునఁ ద్రేతాయుగంబున శ్రీధరుండను రాజన్యచూడామణి ప్రభావతియను కాంతామణిం బరిణయంబై యాయురారోగ్య సౌభాగ్యభాగ్యంబులు గలిగియు, సకల సంపదలు గలిగియుఁ బుత్రసంతానము లేక యక్కాంతామణితో దుఃఖించుచుండెను. సకలలోకపితామహుఁడు సకలధర్మజ్ఞుండును నగు కృష్ణద్వైపాయనుం గని వినమ్రకంధరుండై బ్రహ్మర్షిని కనకపీఠమం దుపవిష్టునిం గావించి నేను పుత్రహీనుఁడ నగుటకుఁ గారణం బెట్టిదియన వ్యాసుం డిట్లనియె. నీవు పూర్వజన్మంబునఁ జంద్రుఁడను పేరుగలవాఁడవు. నీభార్య ప్రభావతి యను పేరుగలది. మీరిరువురు నొకసారి నగరనగరాంతరంబుగాఁ బోవుచు మార్గమధ్యంబున నదీప్రవాహాపతితుండై మునుఁగుచున్న నీచజాతిబాలకునిం గనియు, నుపేక్షించి యంతిక నగరమును బొందిరి. పిమ్మట నా బాలుండు జలప్రవాహంబునఁ బరలోకంబందెను. ఆపాపవశంబునఁ బుత్రవిహీనులరై యుండు చున్నారు. వస్త్రకూష్మాండ వృషభదానములను సువర్ణ దక్షిణతోఁ జేయువారును, అష్టవర్ష నవవర్ష కన్యాదానము జేయువారును, భక్తితో బ్రాహ్మణ పాదప్రక్షాళితోదకము పానముఁ జేయువారును నిరంతర పురాణకథా శ్రవణము చేయు వారును, శీఘ్రకాలములో సర్వపూజితుండును, సార్వభౌముం డును, సుందరుండును, కులశ్రేష్ఠుండును, సకలగుణవిశిష్టుండును నగు పుత్రునిం బడయఁగలరు. నీవు పూర్వసుకృతకర్మముచే

నీజన్మమందు రాజోత్తముఁడ వైతివి. బహూక్తులేల. శాస్త్రోక్త విధిచే బ్రాహ్మణపూజను గావించు స్త్రీపురుషులు సుపుత్రవంతులగుదురు. సువర్ణ రజత వస్త్రపుష్ప మాల్యకర్పూర చందనాది వస్తువులను భక్తితో పుస్తకమందు సమర్పించు సుజనులు విగతపాపులై విద్యాధనముల నొందుదురు.

పూర్వజన్మమందు బరులను బాధించువారును, పరబాలకులను హింసించువారును, ధర్మాధర్మవివేకహీనులును, దుష్పుత్రవంతు లగుదురు. ఈ ధర్మముల నిట్లుపదేశించి కృష్ణద్వైపాయనుండు స్వాశ్రమంబున కరిగెను. ఈ రాజదంపతులు వినిన యట్లాచరించి సుపుత్రవంతులగుచు నీలోకంబున నిరతిశయసుఖం బనుభవించి విష్ణుపదంబు నొందిరి.

వైకుంఠలోక ప్రాపకములయిన పుణ్యకర్మములు మహనీయ గుణగరిష్ఠుఁడగు శౌనకుఁడు వైకుంఠలోక ప్రాపకములైన పుణ్యకర్మవిశేషములను సవిస్తరముగాఁ జెప్పుమనిన నప్పలుకుల నాలకించి హర్షసమేతుండై సూతుం డిట్లనియె. వేదాధ్యయనంబును, వేదవిహితాగ్నిహోత్ర తపస్సత్యవచనంబులును, వైశ్వదేవాతిథి పూజనవాపీకూప తటాకారామ దేవాలయాది నిర్మాణంబులును, ముముక్షు జనాదరణీయంబులు గావున, భగవదర్పణబుద్ధిచే నాచరింపఁబడినయెడల వైష్ణవ పదాధిరోహణమునకు సోపానపరంపర యగును. బ్రాహ్మణుని కొఱకైనను, శ్రీమహావిష్ణువు కొఱకైనను, శ్రీశంకరునికైనను మద్వాకారమయిన గృహమును సమర్పించినను, నట్టిసుజనులు సకలపాపవర్జితు లగుచు శ్రీవిష్ణులోకమందును నీశ్వరలోకమందును సత్యసౌధనివాసులయి సురయక్షగరుడగంధర్వకిన్నర

సిద్ధసాధ్య విద్యాధరులచే నుతియింపఁబడుచు శివకేశవాద్య లోకములయందు నిరతిశయ సుఖ మనుభవించెదరు. పృథివీ రేణువుల నైనను, వర్షోదక బిందుజాలము నైనను లెక్కింపఁ వచ్చుఁగాని దేవబ్రాహ్మణస్థాపన ఫలమును గమలభవుం డైనఁ జెప్పఁ జాలఁడు.

తొల్లి ద్వాపరంబునఁ గమలాసనుండు నారదున కా యానతిచ్చిన యొక యితిహాసమును జెప్పెద వినుఁడు. సుకేశియు, సుమధ్యయు, చారుహాసినియు, చపలాక్షియు నగు నొక వారాంగన క్రొక్కారుమెఱుఁగుఁబోలు మేనితోను గ్రిక్కిఱిసినపాలిండ్లతోను గ్రీఁగంటిచూపులతోను, యౌవన వంతులును, శ్రీమంతులు నగు విటులను మోహితచిత్తులం గావించుచు, విటవంచనా చాతుర్యధురీణ యై ధనము నార్జించుచు దివానిశంబుల రతిక్రీడలు సల్పుచు నుండెను. అట్టియెడ నొక్క నాఁడా వారకాంత గ్రామప్రాంతవర్తియగు నొక యుద్యానవన మందలి దేవాలయమును విటుఁ డైన కాంతునకు సంకేతస్థాన ముగాఁ దెలిపి వీటీకగాఁ బ్రైనై యొక రాత్రియందు దేవాలయ మున కేతెంచి తాంబూలచర్వణమును జేయుచు విటుని సమా-వేశమును వేచియుండెను. అప్పుడు తాంబూల భక్షణావశిష్ట మైన సున్నముచే దేవాలయ శిలామధ్యభాగమందలి పల్లముగా నున్న దేశమును బూడుపునటుల రాసెను. పిమ్మట నావార కాంత "కాంతుండు రాఁడాయెను, వ్యాఘ్ర భల్లూకాదులచేఁ బంచత్వము నొందెనో, లేక యన్యకాంతా సంగతుండాయెనో తెలియదు. నేనేమి చేయుదు" నని పరితపించుచు నక్కడనే నివసించి యుండెను. ఆపిమ్మట నొక వ్యాఘ్రము నికుంజము

నుండి బయలువెడలి యావారకాంత కొంగు బడి గోళ్లచేఁ జీల్చి కంఠరుధిరమును పానముచేసి మృతినొందించి చనెను. ఆవారకాంత వ్యాఘ్రమును జూచి, భయపడి, జీవిత మం దాశనువిడిచి నారాయణస్మరణముఁ జేయుచు మృతినొందెను. పూర్వకాల పాతకముల ననుసరించి చండశాసనకింకరులు పాశ ముద్గర పాణులయి యమలోకమునకుఁ దీసికొనిపోవుచుండ దివ్య మగు నీలమేఘశ్యాములును, పీతాంబరధరులును, శంఖ చక్ర గదా పద్మ వనమాలాధరులును నగు విష్ణుదూత లేతెంచి యమకింకరులను నిరసించి, రాజహంసయుక్తమయిన స్వర్గ విమానమందు దివ్యదేహముతోఁ గూర్చుండ నియమించి యివ్వారకాంత దేవాలయ సుధాలేపన నారాయణస్మరణ సుకృతములచేఁ బాపవిముక్తయై వైకుంఠలోక నివాసార్హమైన దని వారికి బోధించి, వైష్ణవపదమును బొందించిరి.

యమకింకరులు వచ్చిన రీతిం జనిరి. అబుద్ధిపూర్వక మయిన సుకృతమే విష్ణులోకప్రాప్తికి హేతువైనది. శ్రద్ధా భక్తులతో సుకృతము నాచరించు సుజనులు మోక్షంబు నొందెద రననేల? పిమ్మట శమనకింకరులు విష్ణుదూత పరాభూతులయి యమాంతికమున కేఁగి యమధర్మరాజుతో జరిగిన వృత్తాంతమును విన్నవించిరి. అప్పుడు యమధర్మరాజు చిత్రగుప్తునిం బిలిచి యీవారకాంత యేపుణ్యప్రభావముచేఁ బాప విముక్తయై వైకుంఠలోకమును బొందెను వివరింపు మనినఁ జిత్రగుప్తుం డిట్లనియె. దేవా! ధర్మరాజా! యీ వారకాంత జన్మంబందినది మొదల నేకపాపంబుల నాచరించి శ్రీమంతురాలైన

విటుల ధనమంతయు నపహరించినది. ఒకప్పు డీవారవనిత రాత్రియందు సంకేతస్థానమైన దేవాలయమందుఁ బ్రవేశించి విటునిరాకను నిరీక్షించుచుఁ దాంబూలభక్షణ మొనరించు చుండెను. తదనంతరం బా భక్షణావశిష్టమైన సున్నమును దేవాలయ శిలామధ్యభాగంబున రాసెను. పిమ్మట వ్యాఘ్ర మొకటి కాంక్షమనుచు, హుంకరించుచు, మీఁదఁబడి గోళ్లచేఁ జీల్చి కంఠమును గబళించి చంపెను. ఆ నారకాంత వ్యాఘ్రమును జూచి భయపడి నారాయణస్మరణముఁ జేయుచు మృతి నొందెను. నారాయణస్మరణ, సుధాలేపనములచేఁ బాపవిముక్తయై, విష్ణులోకమును బొందెనని విజ్ఞాపనఁజేసినఁ జిత్రగుప్తుని పలుకు లాలకించి, ధర్మరాజు భటులతో సవ్యాపారసక్తుఁడై యుండెను. ఈ యధ్యాయమును భక్తితో వినువారును, బఠించువారును, సర్వపాపవర్జితులై శ్రీహరి సాంనిధ్యము నొందఁ గలరు.

రాధా జన్మాష్టమీ మహిమ

నరు లేకర్మముచే సంసారసాగరమును దాఁటి గోలోకము నొందెదరు. అట్టి కర్మమును, రాధాజన్మాష్టమీ మహాత్మ్యమును నాకు వివరింపు మనిన నారదమునకు బ్రహ్మదేవుండు చెప్పినట్లు సూతుండు శౌనకాదుల కిట్లనియె.

పూర్వకాలంబున నారదుండు సత్యలోకంబున కేఁతెంచి రాధాజన్మాష్టమీ వ్రతంబాచరించు వారి కేమిఫలము? ఈ వ్రతము చేయని వారి కేమి దోషము? ఈ వ్రతం బాచరించి యెవరు విశేషమగు ఫలము నొందిరి? నాకు బోధింపుమనిన

బ్రహ్మదేవుం డిట్లనియె. రాధాజన్మాష్టమీ వ్రతమును జేయు
వార లనేక జన్మార్జితంబులైన బ్రహ్మహత్యాది మహాపాతక
విముక్తులై రాజహంసయుక్తంబైన స్వర్ణవిమానము నధిష్ఠించి
గోలోకమున రాధాకృష్ణ సమీపమందు నివసింతురు. ఈ
వ్రతమున కింతఫలము కలదని సమగ్రముగా బోధింప శ్రీహరి
సమర్థుండుగాని యితరు లసమర్థులు ఐనను నాకుం దెలిసినంత
వఱకు సంక్షేపముగా బోధించు చున్నాను. ఏకాదశీ వ్రత
సహస్రంబును, మేరుతుల్య స్వర్ణదానంబును, కన్యాదానసహ
స్రంబును, గంగాది సర్వతీర్థస్నానంబును, నిరుపమానమగు
ఫలము కలవి. వీనికంటె రాధాజన్మాష్టమీ పుణ్యంబు శత
గుణాధికంబై యలరారుచున్నది. ఈవ్రతము హేలగా నశ్రద్ధగాం
జేసినను, ననేక కులాన్వితుండై విష్ణుసదనమును బొందును. ఈ
యర్థంబునం దొక్క పురాతనేతిహాసంబుం గలదు, దానిం
జెప్పెద.

పూర్వకాలంబున నొక పురవరంబున సుకేశియు సుంద
రాంగియు చారుహాసినియు నగు నొక వారకాంత యౌవన
వంతులును శ్రీమంతులును నగు విటులను రావించి తన హావ
భావ విలాసములచే వారిని వంచించి తన చాతుర్యముచే ధన
మార్జించుచు గ్రీడలు సల్పుచుండెను. అట్టియెడ నొక్కనాం
డా వారకాంత విశేషమైన ధనకాంక్షచే నన్యనగరంబుం బ్రవే
శించి స్వేచ్ఛగా విటులతో విహరించుచుండెను. ఒకప్పుడు
సుందరమైన దేవాలయసమీపంబున రాధావిగ్రహపూజ లొన
రించుచు నృత్తగీత మృదంగాది వాద్యంబుల సేవించుచున్న
రాధాష్టమీ వ్రతపరులైన భక్తవర్యుల గాంచి, య న్వార

కాంత యా ప్రదేశమునకుం జని యతి కుతూహలాన్వితయై వినయముతో నిట్లనియె. ఓ పుణ్యాత్ములారా! మీ రే దేవతను బూజించుచుంటిరి? ఎట్లు పూజింపవలయును? ఈ పూజకు ఫలంబేమి? ఆ పూజావిధిని నా కుపదేశించి నన్ను కృతార్థురాలిం గావింపరే యని ప్రార్థింప నప్పలుకు లాలకించి యా వ్రతపరులైన భక్తవర్యు లిట్లని చెప్పందొడంగిరి. ఈ వ్రతము రాధాజన్మాష్టమీవ్రతము. పెక్కండ్రు స్త్రీలు నెల్ల భక్తితో నీ వ్రతము నాచరించి యభీష్టసిద్ధులు వడసిరి. ఇది యనంత ఫలదంబు. దూరీకృత దురితంబు. పరమైశ్వర్య కారణంబు. ఈ రాధాదేవి భాద్రపదశుక్లాష్టమీతిథిని దివాభాగంబున వృషభానుండను రాజు యజ్ఞార్థము భూమిని శోధించు సమయమున హలముఖకర్షితమగుచున్న స్వర్ణపేటికయందు దివ్యరూపముతో నావిర్భవించి ప్రత్యక్షమాయెను. అప్పుడు వృషభానుఁడు సంతుష్టాంతరంగుఁడై తన భార్యకు దివ్యరూపాన్వితయైన శ్రీ రాధికాదేవి నిచ్చి పుత్రికాభావముతోఁ బాలింపుమని యానతిచ్చెను. అపు డా భార్యయైన కళావతి మిగుల ప్రేమతోఁ బెంచుచుండెను.

ఈదిన మిప్పుడు సంప్రాప్తంబాయెను. గంధపుష్ప ధూపదీపాదులచే శ్రీరాధికాదేవిని మేమందఱము పూజించుచుంటిమి. రాధాజన్మాష్టమీ వ్రతాచరణంబుచే బ్రహ్మహత్యా మహాపాతకోప పాతకంబు లన్నియు నశింపఁగలవనిరి. తద్వచనంబు లాకర్ణించి యవ్వారకాంత వారితోఁగూడ యథావిధిగాఁ దద్వ్రతం బాచరించి పరిశుద్ధయై మరణసమయమున సర్పదష్టయై మడిసెను. అపిమ్మట యమునాజ్ఞచేఁ బాశముద్గర

పాణులై యమదూతల తేతెంచి, యానారవనితను దీసికొనిపో నుద్యమింప వారిని నిరసించి శంఖచక్రగదాధరులైన విష్ణుదూత లేతెంచి రాజహంసయుక్తంబైన స్వర్ణవిమానము నధిష్ఠింపం జేసి, గోలోక నివాససౌఖ్యమును గలుగఁజేసిరి. ఈవ్రతంబు నాచ రింపనివారు, సంసార దుఃఖముల ననుభవించుచు జననమరణ ప్రవాహమును నొందుచుందురు. పూర్వకాలంబున నొకప్పుడు భూమి దైత్యాసుర శతభారమును సహింపలేక మిక్కిలి దుఃఖించుచు, సత్యలోకంబున కరిగి బ్రహ్మదేవునితోఁ దన వృత్తాంతమును విన్నవించెను.

అక్కమలభవుం డవృత్తాంతము నాలకించి, భూమి నూరార్చి, దేవగణంబులతో విష్ణువు చెంగటికేగి, ధరా వృత్తాంతమును సవిస్తరముగా విన్నవించెను. అట్టియెడ గోలోక నాథుండైన శ్రీకృష్ణుండు రాధికాదేవిని బిలిచి నీవు మర్త్య లోకమున నవతరింపుమని యానతిచ్చి, నేను భూలోకమం దవత రించి, దుష్టనిగ్రహ శిష్టపరిపాలనంబు లొనరించి, భూభారమును బోఁగొట్టెద నని, బ్రహ్మాది దేవతాగణంబులకుఁ దెలిపి, వారిని దమ తమ నెలవులకుఁ బనిచెను. శ్రీ రాధికాదేవియును గోలోక నాథుని యాజ్ఞను శిరసునవహించి, భూలోకమున కేతెంచి, హలముఖకర్షణముచే శోధించు యజ్ఞభూమియం దావిర్భవించి కలావతీవృషభానుల కమందానంద సందోహదాయకంబైన దారికారత్నమై, రాధాజన్మాష్టమీ వ్రతపరులైన భక్తవర్యు లచే నర్పితంబులగు గంధపుష్పధూపదీప నైవేద్యాదుల గ్రహించుచు సేవింపఁబడుచుండెను. పిమ్మట గోలోకనాథుం డైన శ్రీకృష్ణుండును, సత్యసంధుండు గావునఁ దనప్రతిజ్ఞాను

సారము భూలోకంబున వసుదేవగృహంబున దేవకీతనయుండై యవతరించి, దుష్టశిక్షణ శిష్టపరిపాలనంబు లొనర్చి, బ్రహ్మేంద్రాద్యమరగణ ప్రార్థితుండై శ్రీరాధికాదేవితో గోలోకమున కేగి చిదానందమయుండై యుండె. ఈ యధ్యాయార్థమును వినినను, బఠించినను గోలోకనివాస సుఖము సంభవించును.

దూర్వాస శాపంబుచే నింద్రుండు పదభ్రష్టుండగుట

శౌనకుండు సముద్రమథన వృత్తాంతమును జెప్పుమనిన సూతుం డిట్లనియె. పూర్వకాలంబున మహాతపస్వియు, తేజస్వియు, నీశ్వరావతారుండును, బ్రహ్మర్షియు నగు దుర్వాసుండు లోకప్రభు సర్వేశ్వరుని బూజించి శక్తి ప్రసాదమును నిర్మించి వచ్చుచు స్వర్గలోకంబున కేతెంచి దేవేంద్రునిం గని పరమేశ్వరునిచేఁ బ్రసాదరూపముగా సమర్పితంబైన పారిజాత కుసుమ మాలిక నిచ్చెను. ఆ మాలికను గైకొని దేవేంద్రుండు శ్రద్ధతో నైరావత కుంభస్థలోపరిభాగ మందుంచెను. అప్పు డైరావత మా పారిజాత కుసుమ మాలికను దన తొండంబుగ్రాణమున నాఘ్రాణించి నేలఁ బడవైచి పాదముచే ద్రొక్కి మూలముక్కలుగఁ జేసి విసర్జించెను. దానిఁజూచి తీవ్రక్రోధోద్దీపిత మానసుండై దుర్వాసుండు, త్రైలోక్యైశ్వర్య శ్రీమదాంధుండవై నన్నవమానించితివి కావున నీవు భ్రష్టశ్రీకుండవు కమ్మని శపియించి స్వాశ్రమంబున కరిగెను.

అటుపిమ్మట భువనత్రయంబునంగల దేవాసురమనుష్యు లందఱు దుర్వాసుని శాపంబుచే లక్ష్మీకటాక్ష విరహితులయి

క్షుత్పిపాసాపీడితులయి గుందుచుండిరి. దేవేంద్రుండు నందనవన విహారసమయంబున దుర్వాసునిచే నిర్విఘ్నంబున శప్తుండై స్వగృహాభ్యంతరంబున కరిగెను. అట్టియెడ ననావృష్టిచే జలాశయంబు లన్నియు శుష్కించినవి. సమస్తవృక్షంబులు పుష్పఫల వర్జితంబులై యెండిపోయినవి. దేవాసురమునివరు లందఱు క్షుత్పిపాసార్దితులయి సత్యలోకంబున కరిగి కమలాసనునితో నీ వృత్తాంతమును విన్నవించిరి. అక్కమలభవుండు వారి వాక్యంబుల నాలకించి వారి నూరార్చి యమరభృగ్వాది మునిగణంబులతో క్షీరసాగరతీరంబున కరిగి నారాయణాష్టాక్షరీ మంత్రమును జపించుచు పుండరీకాక్షుని ధ్యానించెను. అట్టి యెడఁ బీతాంబరుండును, చతుర్బాహుండును, శంఖచక్ర గదాధరుండును, జగదీశ్వరుండును, పుండరీక నిభేక్షణుండును, సంసార సాగరోత్తారకుండును, వనమాలా విభూషితుండును, శ్రీవత్స కౌస్తుభాలంకృతుండును ప్రసన్నుండును నగు భగవంతునిం గాంచి బ్రహ్మాద్యమరగణంబులును భృగ్వాది మునిగణంబులును జయశబ్దపూర్వకంబుగా నమస్కరించి నుతియించిరి. అప్పుండరీకాక్షుండును వారి స్తుతివాక్యములను విని నేను శరణాగతరక్షకుండను వరదుండను అభీష్టవరము నొసంగి రక్షించెద; ఏ కారణంబువలన మీ రిటకు వచ్చితిరనిన, దేవా! నీవు దయాసముద్రుండవు; సకలలోక రక్షకుండవు; సదేవాసుర మానుషంబైన జగత్త్రితయంబు బ్రహ్మర్షి శాపంబుచే సంపద్విహీనమై దుఃఖార్దితమై కుందుచుండె. ఈ త్రైలోక్యంబును దుఃఖశోకాదుల నెడఁబాపి ప్రోవుమని వేడుచున్నాము. నీకుం గాక యీ త్రైలోక్య రక్షణం బన్యుల కసాధ్యంబని ప్రార్థింప,

బ్రహ్మేంద్రాద్యమరగణంబులతో సన్నుతులనేత్రుండై వెంకయ
నిట్లనియె.

ఓ దేవతలారా! సకలలోకపూజితయగు నయ్యిందిరా
దేవి బ్రహ్మర్షిశాపంబుచే సంబంధాసమునొందెను. అయ్యిందిరా
కటాక్షంబుచేఁ త్రైలోక్యంబు సకలైశ్వర్య సంయుతంబగు
మీరలందఱు దైత్య గంధర్వ యక్ష కిన్నరాది సహితులరయి
మందరగిరి వరంబును పెల్లగించి తెచ్చి సర్వలతౌషధులతో
దుగ్ధసాగరంబునఁ బడవైచి దైత్యులతోఁ గూడ్యావసరంబున
భుజంగమము మూపికమున కొడిగిసభంగి దైత్యులతోఁ జెలిమి
చేసి యా మందరగిరిని గవ్వముగాఁ జేసి సర్పరాజమును త్రాడు
సేసి మీరలందఱును నా సాహాయ్యముచేఁ దరువుఁడు, ఫలము
మీకు సిద్ధించును. పాపమతులైన దైత్యులు ఫలరహితులై
బహుళదుఃఖములఁ బడుదురు. ఇవ్విధంబున మథించు సమయ
మున ముందుగా హాలాహాలవిషము పుట్టఁగలదు. దానివలన
మీరు వెఱవవలదు. అలసట యేమియు లేక క్రమంబున నఖి
లార్థములు గల్గు. జగన్మాతయగు నయ్యిందిరాదేవి మీకు
సకలైశ్వర్యముల నొసఁగి ముల్లోకములను రక్షించుచునని యానా
తిచ్చి యాకమలాక్షుం డంతర్హితుండయ్యెను. అపుడు సురా
సురు లమృతమథన ప్రయత్నముం జేసిరి.

సముద్ర మథన వృత్తాంతము

అనంతరం బాదేవతలందఱు పురుషోత్తమ శిక్షితంబైన
నీతిమార్గంబున నసురగణంబులతోఁ బ్రియవాక్యంబులు పలికి
సంఖ్యంబు నెఱపి పరమోద్యోగంబున సుధా సంపాదనాయత్త

చిత్తులై యైకమత్యంబున సమందగమనంబున మందరనగంబు నను జని, వాఁడిగానూఱిన శుద్దాలప్రముఖ సాధనములచేఁ గొంతద్రవ్వి బాహువులచేఁ బీడించి, కదలించి, పెకలించి, పృథులహస్తంబుల మీఁదికి నెత్తి భారమధికంబు, మఱవక పట్టుఁడు పట్టుఁ డనుచు సురాసుర సంఘంబు లమందగతిని మందరనగంబును దెచ్చి జలరాశిలోఁ బడవైచి యా మందర గిరిని గవ్వముగాఁ జేసి సర్పరాజును త్రాడుగాఁ జేసి తరువ నారంభించిరి. అట్టియెడ రొంపిలో నాటిన స్తంభంబువలె నిటునటు గదలక పాతాళపర్యంతము దిగిపోయిన మందరాచల మును గాంచి వారు వెఱచుచు సర్వశక్తియుక్తుండగు నారా యణుం బిలిచి నుతియించిరి. భక్తజనపరిపాలన పరాయణుం డగు నారాయణుం డట్టియెడ నానావిధ దీనాలాపంబు లాక ర్ణించి దేవగణరక్షాపరత్వంబు నంగీకరించి వేంచేసి కూర్మ రూపుఁడై జలరాశిం జొచ్చి దిగఁబడిన మందరాద్రిని మీఁదికి నెత్తె దేవగణంబులకు సహాయుండై వారితో మరల దరువ నారంభించెను.

అట్టి సమయంబున దుస్సహంబైన పెన్మంటలతో హాలాహలవిషంబు పుట్టి గహనంబుల దహించి నిఖిలజంతుపుంజం బుల భస్మంబుఁ జేసి సకలంబుల గోలాహలంబు సేయుచున్న సమయంబునఁ గైలాసవాసియగు పరమేశ్వరుని దేవగణం బులు ప్రార్థింప దయార్ద్రహృదయుండై వారల కభయంబిచ్చి హృదయాంబుజమందు శ్రీనారాయణుని స్మరించి ప్రణవాది చతుర్థ్యంతాన్వితంబును నమఃపర్యంతంబును "అచ్యుతానంత గోవింద" యను నామత్రయ మహామంత్రమును జపించుచు

హాలాహలవిషమును ద్రుంగి కంఠంబున ధరియించి సదేవాసుర మానుషంబైన త్రైలోక్యంబును రక్షించెను. కావున గరళకంఠుఁడను ప్రసిద్ధిం గాంచెను. ఈ నామత్రయ మహామంత్రమును శ్రద్ధతో జపించు భక్తవరులు వ్యాళవృశ్చిక దావానల వ్యాధ్యాది దుఃఖముల నెన్నఁడును బొందఁజాలరు. కావున నీమహావ్యాధి ప్రశమనవిద్యను జపించి శంకరుఁడు హాలాహల విషమును భరించెను. పిమ్మట నట్టినికన్నులును శిరస్సైన నచ్చు నెంత్రుకలును గలిగినదియు, దారిద్ర్య దుఃఖదాయకయైనదియు నగు జ్యేష్ఠాదేవి జనించి నమస్కారము చేయవలయు నని పలికిన నప్పలుకు లాలకించి యమరగణం బిట్లనియె.

నిష్ఠుర భాషణంబును నసృతంబును సంధ్యాకాలాశనంబును లశునాది నిషిద్ధవస్తు భక్షణంబును జేయువారి గృహముందు నివసింపుము. మఱియు గురుదేవతాతిథిపూజారహితంబును వేదాధ్యయన శూన్యంబును దానధర్మ వర్జితంబును దంపతికలహోపేతంబును బరదార పరధనాపహారాసక్త జన నివాసంబును సదాచారవర్జితంబును నగు సదనంబుల దారిద్ర్య దుఃఖముల నిచ్చుచు నివసింపుము. ఇట్లాజ్ఞాపించిన నాసమయంబున దేవగణంబు మరల దైత్యగణంబుతోఁ బాలకడలిం దరువ సాగెను.

మోహినీ రూపధారియగు శ్రీహరి దేవదానవులకు అమృతము పంచుట

మఱియు నా క్షీరసాగరమును సురాసుర గణంబులు దరుచుచున్న సమయంబున నైరావతము నుచ్చైశ్శ్రవంబు నుద

ప్రవాహము సురసురభియుఁ జింతామణియు నప్సరోగణంబును సకలజగన్మాతయగు నయ్యిందిరాదేవియుఁ గుముదబాంధవుఁడైన చంద్రుండును నమృతకలశ హస్తుండైన ధన్వంతరియు నావిర్భవించిరి. అట్టియైరావత తురగోత్తమ సురద్రుమంబులును సురసురభి చింతామణ్యప్సరోగణంబులును స్వర్గలోక భూషణంబులై విరించి యనుమతంబున దేవేంద్ర భోగ్యంబులయ్యెను. పిమ్మట నారాయణుని వేల్పులందఱు నీవు జగజ్జనకుండవు. కావున సర్వలక్షణశోభితయు సకలజగన్మాతయు నగు శ్రీమహాలక్ష్మిని బరిణయంబై ముల్లోకములను రక్షింపుమని ప్రార్థింప నప్పుండరీకాక్షుండు పరిణయంబున కంగీకరించెను. ఆసమయంబున మహాలక్ష్మి తద్వృత్తాంతము నాకర్ణించి నాకు జ్యేష్ఠురాలైన యలక్ష్మి పరిణయంబైన పిమ్మట నాపరిణయంబు గావలయు నని చెప్పినఁ దద్వచనంబు లాకర్ణించి మహావిష్ణువు వల్లెయని యుద్దాలకునకుఁ దను నామహాలక్ష్మి నుద్దాలకమహర్షి కిచ్చి వివాహంబు గావించి యయ్యిందిరా కరధృతంబగు సువర్ణ కమలమాలికను గంఠంబున ధరియించి సకలజగన్మాతయగు నయ్యిందిరాదేవిని బరిణయంబయ్యెను.

ఆ మహాదేవిని వక్షస్థలంబునఁ జేకొని యంబుజ భవాద్యమరగణాది సహితుండై నారదాది దేవర్షిగణంబు పరమహర్షంబుతోఁ గీర్తింప, సిద్ధవిద్యాధరాదులు నిజబిరుదపద్యంబు లుగ్గడింప గంధర్వులు పాడఁగా నప్సరసలాడఁగా మరకతమాణిక్య వజ్రవైడూర్య గోమేధికనీల పుష్యరాగమయ సప్తప్రాకార గోపురంబులును, పద్మరాగరత్నరాజి విరాజమాన ద్వారంబులును, వజ్రమయ కవాటంబులును, నింద్రనీలమణిమయ సోపా

వాంఛిత సువర్ణకమల కల్హార సితేందీవర శోభితసరోవరంబులును గలిగి నిరుపమానప్రభాభాసురంబైన వైకుంఠధామంబున కరిగి నవరత్నఖచిత స్వర్ణసింహాసనాసీనుండును, దివ్యమణికోటి సంఘటిత కిరీటుండును, మణిమేఖలావేష్టిత కటిప్రదేశుండును, ననంతగరుడ విష్వక్సేనాది భక్తజనపరివృతుండును, శ్రీవత్స కౌస్తుభాలంకృత వక్షుండును, సుదర్శన పాంచజన్య కౌమోదకీ నందక శార్ఙ్గహస్తుండును, పీతకౌశేయాంబర ధరుండును, నీల నీరద సన్నిభ కాయుండును, కరుణాపూరితాలోకనుండును, సమస్త కల్యాణగుణాభిరాముండును, పుండరీక నిభేక్షణుండును నగు శ్రీమన్నారాయణుం డయ్యిందిరాదేవి యతులిత భక్తిశ్రద్ధాన్వితయై చేయునట్టి పరిచర్యల నంగీకరించుచు సదానందమయుండై యలరారుచుండె. ఆసమయంబున నమృతపుంగిన్నె తెల్లగను చావులేని [illegible] ధన్వంతరి చేత నున్న యమృతకలశముం జూచి సురలం దిరస్కరించి పుచ్చుకొనిరి. తదనంతరం బాసురలు వెడలిచి హరిని నుతియించి ప్రార్థించిరి. ఇట్లు శరణాగతులైన వేల్పుల దైన్యం బవలోకించి భక్తజనాభీష్టప్రదుండగు గావున నప్పరమేశ్వరుండు సాక్షాత్కరించి మీరలు దుఃఖింపవలదు. నామాయాబలంబుచే మీ యర్థంబు మరల సాధించెదనని పలికి రాకేందుమండల సన్నిభ వదనంబును రంభాస్తంభ సంకాశంబులైన యూరువులును సువర్ణకంకణాది శోభితంబులైన కరంబులును ముక్తాహార శోభితంబైన వక్షోజంబులును, స్వర్ణకింకిణీమేఖలాపరిభ్రాజమాన కటిప్రదేశంబును, రత్నమంజీరనాదంబును నొప్పఁ గ్రొక్కారుమెఱుంగుబోలు మేనితో భాసురంబైన జగన్మోహినీరూపంబు

దాల్చి కౌపయని మఱుఁడునని నావులు గల్పించి మెల్లని నగవులచే మేనులమఱపించి కుక్షికకుచకుంభములు గానిపింప బయ్యెద జాఱవిడిచి క్రీఁగంటి చూపులచే నసురపుంగవుల మోహపరవశులఁజేసి ... విలాసములచే వర్తించుచుండెను.

అట్టిమోహ ప్రవృత్తిపుంగవు ల్గలుగును గాంచి యంగనులై మే సుందరీమణి కళ్యాణసంతతి ... దాయాదులము. ఏకార్థ సంగతులగు మాకు ... యర్థంబు ... విరహించి ... జాలుఁజూపులతో ... బిడునగవులెగయ మొగమెత్తి యిట్లనియె. సుందరులగు పురుషులఁ గని వారివంచించి పొందెడు నాయందు నిజము పుట్టుట యత్యాశ్చర్యకరంబు. పెద్దలు మావంటి కామినుల విశ్వసింపరు. కానింక నా నేర్పుకొలఁది మీకు విభజించి యిచ్చెదను. కలశము నా చేతి కీయమృత కలశము నిండనిన సత్వరగు మోహినికి దానవు లమృతంపుఁ గడవ నిచ్చిరి.

ఇట్లు సుధాకలశంబు నందికొని మందస్మిత భామిణాంకుఁ ... మెఱుఁగీడనక నేను బా ... సంగీకరించుట కర్తవ్యంబని నాగికిఁ దెలిపిన సంతోష యగుంగాక యని సురాసురగణంబు లుపవసించి కృతస్నానులై ... లాచరించి విప్రులకు గోభూహిరణ్యాది దానంబులొసఁగి స్వస్తివాచనంబును గైకొని ధవళ వస్త్రంబుల ధరియించి ... మృగమదచందన ధూపదీపాలంకృతంబగు నవనిర్మిత సువర్ణశాలామధ్యంబు

నఁ బ్రాగగ్రకుశాసనంబులం దున్న దేవదానవులు వరుసలఁ గూర్చుండి యున్న సమయంబున సుందరీరూపధారియగు నారాయణుండు పాములకు పాలుపోసిన మాడ్కి నసురుల కమృతము పోయుట పొసఁగదని మనంబున భావించి, రెండు పంక్తులుగా నేర్పరించి దైత్యులను వేఱొకచోటఁ గూర్చుండఁ బెట్టి యిట్లనియె.

దైత్యులారా! మీరిందు వేచియుండుఁడు. తడవు సేయక వత్తు ననుచు చనుఁగవ పయ్యెదఁ జక్కఁజేసి సరసనయనంబులచేఁ జూచి, చల్లని నగవులచే మనములను మురిపించి కలి జాణమాటల మోహపఱచుచు, సురగణంబుల నవలోకించి తడవుసేయక త్రావుఁడని యమృతమును విభజించి యిచ్చెను. అపుడసురవరులు మాకును దేవతలకును నీయమృతము సమముగాఁ బంచిపెట్టెదనని చెప్పి దేవగణంబులకు నమృతమును మొత్తముగాఁ బంచి యిచ్చెను. ఐనను మనలను వంచనఁ జేయదు. ఆమె యేల మాటదప్పును. మనము వేగిరపడిన, మాటలాడదో, మఱి చూడకుండునో, చనుఁగవఁ గప్పునో, యని ప్రాణభంగ భీతిచే బద్ధులగుచు నారీమణి యమృతమునకై వేచియుండిరి. ఆసమయమున నమరగణంబులోఁ బ్రవేశించిన యొకరక్కసుండు పీయూషపానంబు సేయుచుండఁగ, చంద్రభాస్కరులు కనుసన్న సేయ నారాయణుండు సుదర్శనచక్రంబుచేఁ దల ఖండింపఁ ద్రుంచెను. అయ్యది సుధాసక్తంబై యమరత్వమును జెందెను.

అపుడు బ్రహ్మాదిదిక్పాలాద్యమరులు వాని శిరంబును రాహువుగాను కబంధంబును కేతువుగాను చేసి పట్టి గౌరవించిరి. వారుభయులు పర్వములందు వైరంబు దప్పక చంద్రా

దిత్యులం బట్టి బాధించుచుందురు. సూర్యచంద్రమండలముల కధోభాగంబున రాహుకేతువులు సమముగా సంచరించు పర్వకాలము గ్రహణసమయ మనఁబడును. రాహువు సర్పదేవతాకమగుటచేఁ దదాచ్ఛాదనము సర్పగ్రాసమనఁ బడుచున్నది. సూర్యచంద్రోపరాగ సమయమున సర్వతీర్థంబులు, గంగాసమంబులు, సర్వవిప్రులు వేదవ్యాససములు, సర్వదానంబులు, భూదానసమంబులు. అప్పు డాచరించిన సర్వపుణ్యకర్మములు సకల పరితుష్టియుం బొనరించి విద్యాధనాదిలాభమును గలుగఁజేయును. అటుపిమ్మట నొక కించిన్మాత్రంబైన నసురగణంబునకుఁ జిక్కనీయకఁ జేసి సకలసుధారసము నమరసంఘములకుఁ బోసి హరి తనపూర్వాకృతిం దాల్చెను. అప్పుడు దానవశూరు లందఱు హరి కపటముచే మనలను వంచనఁజేసెనని క్రోధోద్దీపిత మానసులై దేవగణంబుతో యుద్ధమును జేసి హరిసుదర్శనాస్త్ర ప్రభావముచేఁ బరాజితులై యతిదుఃఖముతోఁ బాతాళమున కరిగిరి.

శ్రీనాథానుగ్రహ విముఖులగు వారలభీష్టార్థము నొందఁజాలరు. కమలనాభుని శరణంబు వేఁడిన జనులు నిత్యకల్యాణసంయుక్తులై యైహికాముష్మిక సుఖములం బొందెదరు. కావున నింద్రాద్యమరగణంబులు చతుర్దంత గజాదిశ్రేష్ఠ వస్తువులను బొంది స్వర్లోకంబున నిరతిశయ సుఖ మనుభవించుచు నివసించిరి. పురాణేతిహాస సారంబగు దీనిఁ బఠించువారును వినువారును విగతపాపులయి, యిహపరసౌఖ్యముల నొందెదరు.

మార్గశీర్ష మాస మహాలక్ష్మీ వ్రత మహిమ

శౌనకుండు: సర్వసౌభాగ్యప్రదంబును పుత్రపౌత్రాభివృద్ధికరంబును నగు నొకసుకృతవ్రతంబును సెలవిచ్చి రక్షింపు మనిన సూతుం డిట్లనియె. పూర్వకాలంబున ద్వాపరయుగమందు సౌరాష్ట్రదేశమందు సకలసంపదలతో నాకనగరమును బోలిన రాజంబొకటి గలదు. దానిని భద్రశ్రవుఁ డను రాజు పరిపాలించు చుండెను. ఆరాజన్యున కనేక పుత్రులు కలిగినతరువాత సముద్రతనయ మహాలక్ష్మి యొకానొక శాపవశమున కుమార్తెగ యవతరించెను. ఆ రాజేంద్రుం డత్యంతప్రేమతో సుచంద్రికయను ధర్మపత్నింగూడి సకల సౌభాగ్యభాగ్యంబుల ననుభవించు చుండెను. అంత నొక్క నాఁ డిందిరాదేవి భక్తవాత్సల్యముచే భూలోకంబున కేతెంచి భక్తుల రక్షింపఁ దలంచి బ్రాహ్మణ సువాసినీరూపంబు దాల్చి రాజభార్యాంతఃపుర సమీపంబున కరిగి రాజభార్యానుమతంబున లోపలం బ్రవేశించి యామెచే నీయఁబడిన సింహాసనంబునఁ గూర్చుండెను. పిమ్మట నారాజభార్య యతులిత భక్తితో నమస్కరించి మీరాకకుఁ గారణం బెద్ది వివరింపు మనిన నయ్యిందిరాదేవి యిట్లనియెను.

పూర్వజన్మంబున నీవు గొప్పధనికుండగు వైశ్యునకు భార్యవై సకలదానధర్మంబులఁ జేయుచు నిత్యవ్రతస్నానసంయుక్తవై దాసీదాసజనంబులు గొలువఁ బెక్కు సౌఖ్యంబుల ననుభవించు చుంటివి. అట్టియెడ నొక్క దినంబున భర్తతోఁ గలహించి భర్తృతాడితవై గృహబహిర్భాగంబున కేతెంచి రోదనంబు సేయుచుంటివి. ఇట్టియెడ మహాలక్ష్మి బ్రాహ్మణస్త్రీ

దీనంబుతో నీ సమీపంబునకుఁ జనుదెంచి నీ వృత్తాంతం బాద్యంతంబుగా నాకర్ణించి వెలివడుము నీవు దుఃఖింపవలదని యూరార్చి మార్గశీర్షమందలి గురువారంబున గంధపుష్పా ద్యుపచారంబులచే మహాలక్ష్మిని బూజింపుము. మొదటి వారంబున కృసరాన్న క్షీరాన్నములను, రెండవవారంబున శర్కరామిశ్రిత గోధూమాపూపంబులను, మూఁడవవారంబున లవణాపూపంబులను నాల్గవవారంబున దధ్యోదనంబును నివేదనఁ జేయవలయును. ఇట్లు భక్తితోఁ బూజించువారు సర్వ రత్నకనకోజ్జ్వల భూషణమాల్యానులేపనంబులు ధరియించి ప్రాకారపరివేష్టితంబైన సౌధాగ్రభాగంబున నివసించి పుత్ర పౌత్రాది సకల సుఖముల నొంది వర్తింతురని యానతిచ్చి యంతర్ధాన మాయెను. ఆమహాదేవి నట్లు పూజించి సకల సౌభాగ్యభాగ్యంబులననుభవించి పంచత్వమునొంది యాదేవతా కటాక్షంబున మీరిద్దఱును రాజదంపతులై మణిముక్తాధనాదులను, దీర్ఘాయురారోగ్యైశ్వర్యాదులను బొంది నిరతిశయ సుఖంబున వర్తించుచుండిరి. మార్గశీర్ష గురువార మహాలక్ష్మి పూజాప్రభావంబు పూజ్యంబగు రాజ్యంబు సేయుచుఁ బురందర విభవంబు నొంది విమానమంటప ప్రాకారప్రాసాదసౌధ చంద్రశాలాంగణాది విశాలభవనంబుల నివసించుటకుఁ గారణంబయ్యె. ఈ జన్మంబునఁ గూడ మార్గశీర్ష గురువారంబుల నయ్యిందిరా మహాదేవిని బూజించి యిహపరసుఖంబుల ననుభవించి వైకుంఠ లోకసుఖము నొందఁగలవని బోధించిన, నప్పలుకు లాలకించి రాజభార్య రాజ్యమదగర్వాన్వితయై కాలితాఁపునం [illegible]బు మహాభాగంబు చందంబునఁ గ్రూరదృష్టితోఁ

జూచుచు [illegible] యౌవనమునిండి యారాజపుత్రి [illegible] సన
చేయుచుండెను [illegible].

[illegible] యా
రాజపుత్రి [illegible] యుండెను [illegible]. అది మొదలుకొని మణి
మన్మథ [illegible]లను, [illegible] స్వర్ణభూషణములను, [illegible]
[illegible] వస్త్రంబులను [illegible] కాలక్ర
మంబున నశించెను. [illegible] గనిరంగ [illegible]
[illegible] ధనములను విడిచె. ఇట్టివిధంబున రాజదంపతులిరువురు నన్న
వస్త్రవిహీనులై నానాదుఃఖంబుల పాలైరి. ఈ రాజదంపతు
లకు షోడశాబ్దంబులు వయసుగల శ్యామల యను బాలికా
రత్నము గలదు. ఆబాలికారత్నము మార్గశిర మాసమందలి
గురువారంబుల లక్ష్మీనారాయణులను గంధ పుష్ప ధూప దీప
నైవేద్యాదులచేఁ బూజించి యాలక్ష్మీనారాయణుల కరుణా
కటాక్షపాత్రంబై యనల్పభక్తితో ధ్యానవందనాదులు సల్పు
చుండెను. అట్టియెడ [illegible] సౌభాగ్య [illegible]
మణి మృగయావినోదార్థంబై [illegible]
యా గ్రామంబు గని తత్ప్రాంతస్థిత సరోవరముల జలంబులను
దప్పిదీఱ నాస్వాదించి మెల్లనవీచు చల్లగాలిని సేవించుచు
విశ్రమించి చేడియలతో నయ్యారామంబున విహరించు
శ్యామలను గాంచెను. ఆ యువతీమణిని [illegible] జూచి
మదనశరవిద్ధుఁడై నిలుచుండెను.

ఇట్లు పరస్పరావలోకనంబుచే గాఢానురక్తులై [illegible]
కారంబుచేఁ బరస్పరవృత్తాంతం బాద్యంతంబుగా నెఱింగిరి.

పిదప నా శ్యామలను సార్వభౌముం డగు నా రాజన్యచూడామణి గాంధర్వవిధిం బరిణయుండై యా బాలికను గౌరవంబునం బెంచిన జననీజనకుల యనుమతిం బడసి నిజరాజధాని కరిగి వివిధ మహోత్సవంబులతోను నృత్యగీత వాద్యంబులతోను, దన శుద్ధాంతంబునం బ్రవేశించి యక్కాంతామణితో సకల భోగంబుల ననుభవించుచుం బరమానంద భరితుండై యుండెను. జననీజనకులు జామాతృవిభవంబును బురంపర విభవంబుగా నాకర్ణించి తమ తనూజ సౌభాగ్య భాగ్యంబుల శ్లాఘించుచు వారిభవనంబున కరిగి వారిచే సగౌరవంబుగా సన్మానము నొంది యక్కడం గొన్నిదినంబు లానంద భరితాంతరంగులై యుండిరి. ఇట్లుండి కొన్నిదినంబులు గడచిన పిదప నల్లునితోను బుత్రికతోను స్వనగరమున కరిగెదమని చెప్పి ప్రయాణమైరి. అప్పుడు కూతుంగు దివ్యాభరణములను, గొన్ని నాణెములను, బదులముగా నొక మందసంబున నుంచి తన తలిదండ్రుల కిచ్చెను. వారావస్తువులను గైకొని యింటికి వచ్చి చూచుకొనిరి. అవియన్నియు నంగారములైనవి. వానిం జూచి యాతలిదండ్రు లిరువురు మిక్కిలి దుఃఖించిరి. ఈవృత్తాంతము నల్లుండును గూతురును విని వారిచ్చటకేతెంచి వారి నూరార్చి మహాలక్ష్మి తిరస్కారంబునం గలిగిన యనర్థంబును, నధిక శ్రద్ధాభక్తులతోం దాము సలుపు మార్గశీర్ష గురువారలక్ష్మి పూజా ప్రభావంబును, వారికిం దెలిపి వారిచేత నాలుగు వారంబుల సపర్యల నతిభక్తితోం యథావిధిగాం జేయించి మహాలక్ష్మికటాక్షమున వారికి మఱియు స్వర్ణభూషణ దివ్యాంబ

రాది లాభమును, రాజ్యలాభమును, గలుగఁజేసి స్వనగరమున కరిగిరి.

తదనంతరంబు పాపవిముక్తులును విప్రులు జ్ఞానవంతులును జితేంద్రియులై యాచారనియమంబులను లక్ష్మీనారాయణులను బూర్వోక్త గురువారములందుఁ బూజించి నమస్కరించి వారిని హృదయపుండరీక మధ్యంబున నిరంతరము స్మరించుచుఁ బుత్రపౌత్రాదులతో సకలసుఖంబుల ననుభవించి యిష్టదేవతానుగ్రహమువలన గోలోకసామీప్యైకలోకము నొందిరి. ఈకథను విన్నవారును బఠించినవారును నిహపరసుఖముల నొంది వర్తింతురు.

నరమేధ మహిమ. – నరరక్షణ మహిమ

శౌనకుండు పుత్రపౌత్రాదాయకంబును, నైహికాముష్మిక సుఖప్రదంబును, హరిమందిరప్రాపకంబును నగు పుణ్యకర్మమును బోధింపు మనిన, సూతుండు మఱియు నిట్లనియె. పూర్వకాలంబునఁ గృతత్రేతాద్వాపరయుగంబుల వర్తించు పుణ్యపురుషులు గోమేధ నరమేధంబుల నాచరించి యిహపర లోకంబులఁ బెక్కు సుఖంబుల ననుభవించి హరిసాయుజ్యంబు నొందిరి. ఎవరు దమప్రాణవ్యయమును ధనవ్యయమును నాలోచింపక బ్రాహ్మణుని రక్షింతురో వారు బ్రహ్మాది లోకముల నివసించి సుఖము నొందగలరు. ఈయర్థమందొక పురాణేతిహాసముం జెప్పెద, సావధానులై వినుండు.

పూర్వకాలంబునఁ బ్రజాపాలన తత్పరుండును, యాగ దానశీలుండును, విష్ణుభక్తుండును నగు నొక రాజన్యుండు

సకలసంపదలు గలిగియుఁ బుత్రసంపదలేక మిక్కిలి చింతించి గాలవాశ్రమంబునకుం జని యాతనికి నమస్కరించి తనదుఃఖమును విన్నవించెను. ఆగాలవుం డుచిత సత్కారంబుల గౌరవించి సర్వశాస్త్రకోవిదుండును, సుందరవదనుండును, సత్కులప్రసూతుండును నగు నరునిఁ బశువుగాఁ జేసి నరమేధయాగం బొనరించిన నది పుత్రదాయకంబును, హరిమందిరప్రాపకంబును, నగు నని యానతిచ్చెను. అప్పుణ్యవాక్యములను లాలకించి యారాజన్యుండు గాలవోక్త గుణాన్వితుండగు నరుని నాలుగులక్షల సువర్ణనిష్కంబులచేఁ గొనితెమ్మని తనభృత్యుల కానతిచ్చెను. అనంతరం బాభటులు అనేక గ్రామంబులఁ దిరిగి తిరిగి యనేక పుష్పసంకీర్ణంబును, పరనారీయుతంబును నగు దశపురం బను నొక గ్రామంబున సుశీలయను కన్యకను బరిణయంబై మున్వగు తనయులం బడసి భార్యాపుత్రాదులతో గృహస్థాశ్రమమం దున్న వానిని సత్కర్మనిరతుండును నిరతాగ్నిహోత్రుండును, శ్రోత్రియుండును, విష్ణుపూజారతుండును నగు గృష్ణదేవుండను విప్రునిం గాంచి యారాజన్యుండు సకలసంపదలు గలిగియుఁ బుత్రసంపదలేమిచేఁ గుందుచు, గాలవమునీవరుని ధర్మోపదేశంబువలన నరమేధయాగంబు పుత్రఫలదాయకంబని తెలిసికొని యాక్రతువును బొనరింపఁ దలఁచి ధర్మపత్నితో దీక్షితుండై యున్నవాఁడు. అతఁ డాక్రతువరంబున నరపశువును బలివేయుటకు నాలుగులక్షల నిష్కములచేఁ గ్రయమునఁ గొంచి తెండని మా కానతిచ్చెను. ఆసువర్ణ నిష్కంబులఁ జేకొని నీ మున్వగు తనయులలో నొక తనయుని మా కిమ్మని ప్రార్థించిరి.

ఈ మాటలను విని యా బ్రాహ్మణుడు మిగుల శోక విహ్వల మానసుండై నరమేధయాగంబున బలిగా తనయుని నిచ్చి మేమెట్లు జీవింతుము. తనయుని తీసికొనిపోయిన మేము బ్రతుక జాలమని మిక్కిలి దుఃఖించిరి. అటుపిమ్మట నా కృష్ణదేవుం డను భూసురుండు రాజాజ్ఞ యనివార్యంబుగాన నాతనయుని విడిచి వృద్ధుండనైన నన్నుం గొనిపొమ్మని ప్రార్థించెను. నా రాజ భటులా వచనములు నాకర్ణించి క్రోధాక్రాంత నేత్రులై నాలుగు లక్షల మాడలను నా గృహాంగణంబున బడవైచి బలాత్కారంబున విప్రపుత్రునిం గైకొని పోవుటకుఁ బ్రయత్నించిరి. అట్టియెడ నా విప్రుండు బద్ధాంజలిపుటుండై జ్యేష్ఠ పుత్రుని విడిచి మఱియొక పుత్రుని తీసికొని వెళ్ళుఁడని చెప్పుటకు నోరాడకున్నది యాయెను. పిదప నంతట రాజభటులు కనిష్ఠునిమ్మని యడిగిరి. ఆ మాటను విని యా విప్రపత్నియగు సుశీల ముద్గరంబుచే శిరంబును గొట్టుకొనుచు కోపాతి కదలివచ్చి నేలంగూలి మూర్ఛనొంది నేను కనిష్ఠునియీఁజాల ననియెను. అటుపిమ్మట మధ్యముండగు శునశ్శేఫుండు కనిష్ఠుండును దండ్రికి జ్యేష్ఠుండు బాలుండు ప్రేమాస్పదుండు నగుట నే నుదాసీనుండనై యున్నవాఁడ నని తలపోయుచు తలిదండ్రులకు నమస్కరించి రాజభటులతో వెడలెను. అప్పుడా జననీ జనకు లతిశోకముచే సంక్షోభంబు నొందిరి.

అనంతరం బా రాజభటులు శునశ్శేఫునితో బయలుదేఱి మృగశాబక సంకులంబగును పవిత్రశిష్యగణాన్వితంబును నగు విశ్వామిత్రాశ్రమంబు జొచ్చి విశ్రమించిరి. అప్పుడా విశ్వామిత్రుండు మీరెచ్చటనుండి యిటువచ్చితిరి.

ఇంతకు నీ కుమారుని జాడ యెఱుఁగరు. ఈ రాజకుమారు గారెందుబోయె
దని యడిగిన నా రాజభటులు "మా రాజు పుత్రకామేష్టిం బడయఁగోరి
నరమేధయాగంబున దీక్షితుండై నరబలి నొసఁగుటకు శాస్త్రజ్ఞుల
దారాసుతుల నుండి వినినంత నీ విప్రబాలుని నా వెలకు
లక్షల నాణెంబులచేఁ గొని తెచ్చిన యీ సత్యకాలమున నా
విప్రబాలుని గైకొని రాజసన్నిధానమునకుఁ గొనిపోవుచుంటిమి" మని
విశ్వామిత్రమహర్షితోఁ జెప్పిరి. విశ్వామిత్రుం డా మాటలు
విని బాలకుని కాలి కత్తిని బ్రాహ్మణుని కొలిక్కితను బోధించు
ప్రభావపు కొలిక్కితను — నవగ్రహ స్తోత్రమానవుని చే ప్రాణంబులఁ
బరిత్యజింపుమని వానికి శాస్త్రీయ బ్రహ్మలోక నివాససుఖంబు
గలుగునని తన యంతరంగంబున భావించి విప్రసుతుని విడిచి
యజ్ఞంబున బలి కొలిక్కి పృష్ఠుండనైన నన్నుం గొనిపొమ్ము, ఈ
విప్రసుతుండు జన్మించి యేసుఖం బెఱుంగనివాఁడు గావున
వీనిం బరిత్యజించుట యుక్తంబు. ఈ బాలుండు గృహము
నుండి బయలుదేఱిన దినము మొదలుకొని యిప్పటివఱకు
తలిదండ్రులు లెక్కపెట్టుచు రోదనము చేయుచు శోకాశ్రువులచే
నంధులైరి. ఈ వృత్తాంతమును దివ్యదృష్టిచేఁ దెలిసికొంటిని.
ఈ బాలుని రక్షించి పరలోకంబునకుఁ బంపెదనని యాన
తిచ్చెను.

అపు డా రాజభటులు నా వృత్తాంతమును విని రాజాజ్ఞ
చేత మే మీ విప్రబాలుని విడిచి మిమ్ముం గొనిపోవఁ జాల
మని చెప్ప, యా బాలకునితోఁ బ్రయాణమై యా పురమునం
బున నాఁటితో విశ్వామిత్రుండును బంటులచేతఁ రాజనగర
మునకుఁ జని యజ్ఞశాలయందు ప్రవేశించెను. అపు డా రాజు

విశ్వామిత్రుం డసురుంగొని బంధించితిని మీ రాకచే నా యాగంబు సఫలంబయ్యె నేను కృతార్థుండనైతి నని నమస్కరించి యుచితాసనమునం గూర్చుండబెట్టెను. ఆ సమయంబున విశ్వామిత్రమునివరునకు నరబలి లేకుండగనే నక్రతువరంబు సంపూర్ణఫలప్రదంబాయె. నేను సుపుత్రసంతానమునొసంగుఁడని పూర్ణాహుతి నాచరించి క్రతువును సమాప్తి గావించి ధర్మపత్నీసహితుండనై [illegible] యజ్ఞశాలను విడిచి స్వభవనమున [illegible]. నా తపశ్శక్తిచే నేను సకలాభీష్టములు పడసితిని. నేనీ బాలకుని గొనిపోయి వీని తల్లిదండ్రుల కిచ్చెదను. ఈ బాలకు డింటి నుండి బయలుదేఱినది మొదలు తిరిగివచ్చువరకు వారు శోకాబ్ధిలో మునింగి కుందుచు నిద్రాహారశోకాశ్రుధారలచే నేత్రవిహీనులైరి. ఈ వృత్తాంతమును నేను దివ్యదృష్టిచే గాంచి మీకు విన్నవించితి ననిన, దద్వచనంబు లాకర్ణించి రాజన్యుండు సమ్మతించి సబహుమానంబుగా మీ రీవిప్రబాలకుని గొని పొండని విశ్వామిత్రునితో విన్నవించెను. అటుపిమ్మటఁ గ్రతుసమాప్తిం గావించి యారాజన్యుండు ధర్మపత్నీసహితుండై స్వభవనంబునఁ బ్రవేశించి రాజ్యభోగముల ననుభవించుచుండె.

మఱికొన్ని దినంబులకు నారాజభార్య గర్భవతియై పదియవమాసంబున బ్రభాతకాలంబున సుందరవదనుండును, రాజవంశయోగ్యుండును, సుగుణాకరుం గనియెను. పుత్రోత్సవ సమయంబున గోభూతిల హిరణ్యాది దానంబుల విప్రతతికొసంగి క్రమముగా విహితకాలంబున నామకరణా

న్నప్రాశనాది శుభసంస్కారంబుల నాచరించి విశోకుండై యారాజన్యుండు భార్యాపుత్రాదులతో నానందభరిత హృదయుండై యుండెను. అటుపిమ్మట విశ్వామిత్రుం డారాజన్యుని యనుమతి నడసి యాబాలకుని గొనిపోయి దుఃఖపడుచున్న జననీజనకుల నూరార్చి సమాగమింపఁ బంచి వారిచే నమస్కృతుండై నిజాశ్రమంబున కరిగె. ఆదంపతు లిరువురు తమ తనూభవుం గని కౌఁగిలించుకొని యింతకాలంబునకు నిన్నుం గాంచి ధన్యులమైతి మని యానందించిరి. పుత్రావలోకన హర్షంబుచేతను విశ్వామిత్ర ప్రసాదముచేతను వారిరువురు నేత్రలాభము నొందిరి.

విశ్వామిత్రుండును విప్రబాలక ప్రాణదానంబుచేతను, చిరకాలానుష్ఠిత తపోనిష్ఠచేతను, తేజోరూపుండై శాశ్వత దివ్యసుఖంబు లనుభవించుచుండె. ధనమును ప్రాణములను బరిత్యజించియైన, నిరాగులను రక్షించు సుజనులు వైష్ణవపదం బధిష్ఠించి శాశ్వతసుఖంబు నొందెదరు. కృత త్రేతా ద్వాపర యుగంబులందు గోమేధ నరమేధంబు లైహికాముష్మిక ఫల దాయకంబులైనను గలియుగంబున నిషిద్ధంబు లగుటం జేసి, వానిని శిష్టజను లాచరించుటలేదు. కలియుగంబున నిత్య నైమిత్తికాది విహితకర్మంబులను, వాపీ కూప తటాకారామ దేవాలయాది నిర్మాణంబులను జేయు శిష్టజను లాయురారోగ్య సౌభాగ్య భాగ్యంబుల ననుభవించి యీలోకంబున యశస్సంపన్నులై యంతకాలంబున శ్రీహరిమందిరంబు నొంది పునరావృత్తిరహిత శాశ్వత సుఖంబున వర్తింతురు. ఈ యధ్యాయా

ర్థమును విన్నవారును, బఠించువారును, పుణ్యాత్ములై యైహి-కాముష్మిక సుఖంబుల నొంది వర్తింతురు.

శ్రీకృష్ణ జన్మాష్టమీ జయంతీ వ్రతముల మాహాత్మ్యము

శ్రీకృష్ణ జన్మాష్టమీ జయంతీ వ్రత మాహాత్మ్యమును శౌనకుండు చెప్పుమనిన సూతుం డిట్లనియె. పూర్వకాలంబున వేలసంఖ్యకల దైత్యవిభులు రాజచిహ్నములచే నిండి జనించి భూమికి భారభూతులై లోకంబుల బాధించుచుండిరి.

అట్టియెడ భూమి యా భారమును వహింపఁజాలక గోరూపధారిణియై సత్యలోకమున కరిగి కన్నీరుగార్చుచుఁ దన శోకకారణంబంతయుఁ గొంతవెట్టక యెఱింగించి పెద్దపెట్టున నేడువం దొడంగె. దయామయుండగు నళినభవుం డది యంతయుం జిత్తగించి కరుణతో ధరణి నూరడఁబల్కి యింద్రాద్యమరగణ సహితుండై క్షీరసముద్ర తీరమున కేతెంచి భక్తజన పరిపాలన పరాయణుండగు నారాయణుని నుతియించి భూభార క్లేశమును విన్నవించినఁ సర్వేశ్వరుండంతయు నాకర్ణించి యా నారాయణుండు "మేదినిపై యాదవకులమున మీరలందఱు మీయంశములఁ బుట్టుండు. శేషుండు భూభారహరణార్థము మా కగ్రజుండై జనింపఁగలఁడు. యోగమాయ నా యాజ్ఞచేఁ గార్యార్థంబై నిజాంశంబున గోకులమునందలి నందు గృహంబున జనించు. నేను దేవకీవసుదేవులకుఁ దనయుండనై జనించి భూభార మణంచెద" నని యూఱడిచ్చి యంతర్హితుండయ్యె.

తద్వృత్తాంతం బాకర్ణించి బ్రహ్మేంద్రాదులు స్వనిలయంబున కరిగి యాదవ వంశంబున స్వాంశంబులచే జనించిరి. శ్రీనాథుని యాజ్ఞచే శేషుండు దేవకీదేవి కడుపున నేడవగర్భంబయ్యె. ఆయ్యవసరంబున విశ్వరూపుండగు హరి దన్ను నమ్మిన యాదవులకుఁ గంసునివలన భయంబు గలుగునని యోజించి యోగమాయాదేవి కిట్లనియె. వసుదేవ భార్య రోహిణి యను తరలాక్షి నందగోకులమందు నున్నది. దేవకి కడుపున దీపించు శేషాఖ్యమయిన నా తేజంబును నేర్పుతో నాకర్షించి రోహిణీదేవి కడుపునఁ జేర్చుము. నేను దదనంతరంబా దేవకికి సుతుండనగుదును. అట్టియెడ గోకులమందలి నందగృహమందు నందపత్నియగు యశోదాగర్భంబునఁ బ్రవేశించి నేను జనించిన సమయంబున నీవును జనింపవలయునని యానతిచ్చిన, శ్రీమహావిష్ణు వచనముల నాకర్ణించి మహాప్రసాదంబని యయ్యోగమాయ యియ్యకొని మ్రొక్కి చయ్యన నచటకేగి దేవకీదేవి కడుపులోఁ దేజరిల్లు గర్భంబును మెల్లనఁ దిగిచి రోహిణీదేవి కడుపున నిలిపి చనియె. పిమ్మట దేవకికి గర్భస్రావమైనదని పౌరులు వగచుచుఁ జెప్పుకొనిరి. రోహిణీదేవికి యుక్తకాలంబున శేషుండు తనయుండై జనించి బలభద్రుండను నామంబునఁ బ్రఖ్యాతుండై గోకులంబునఁ గ్రీడించుచుండె. అట్టియెడ సర్వజ్ఞుండగు శ్రీమహావిష్ణువు దేవకీగర్భంబునం బ్రవేశించి నవమాసానంతరంబున మేఘములు గర్జించి వర్షించుచుండ రోహిణీ బుధవారయుక్త శ్రావణ కృష్ణపక్షాష్టమీ తిథియందలి నిశీథంబందు వైకుంఠ లోకాధిష్ఠితంబగు దివ్య మంగళవిగ్రహంబుతో దేవకీవసుదేవులకు సాక్షాత్కరించెను.

ఆసమయంబున గోకులమందలి నందగృహమునందు నంద పత్నియగు యశోదకు యోగమాయ తనూజయై జనించె. అప్పుడా దేవకీవసుదేవులు భగవంతుని సుతునిఁగాంచి కంసునివలన దమకుఁగలిగిన విశేషమగు భయమును విన్నవించిరి. సర్వశక్తి యుక్తుండగు శ్రీహరి తద్వచనముల నాకర్ణించి కంసునివలన నీకు భయంబున్నయెడల నీవు నన్నుఁ గొని గోకులంబునకుం జని యశోదాశయనతలంబున నుంచి యచట నవతరించిన యోగమాయారూపంబగు బాలికం దెచ్చి దేవకీశయనతలంబున బెట్టుము. ఈరాజభవన ద్వారకవాటగ్రహములును, శృంఖలంబులును, విశీర్ణంబులగును. దుస్తరంబును వేగాశయ ప్రవాహయుతంబును నగు యమునానది నీకు జానుదఘ్నంబగు ననిన, వసుదేవుం డీమాటంబు నుపసంహరించి బాలుండవు గమ్మని ప్రార్థింప హరి తనమాయాబలంబునఁ బాలుండయ్యె.

అటువిమ్మట ద్వారకవాటగ్రహ శృంఖలంబులు విశీర్ణంబులై గమనార్హంబులయ్యె. యమునాప్రవాహంబు జానుదఘ్నంబై యొప్పె. అట్టియెడ వసుదేవుండు తనచేతులంచే బాలకు నెత్తికొని పోవుచుండఁగా నాసమయంబున బాలకుండు తన చేతులం జాఁచి యమునాప్రవాహంబును బడఁ ద్రోయుచున్న బాలకునిం గని కనుమూఁతులుంటై సర్వేశ్వరుని ప్రార్థింప నమ్మధుసూదనుండు కరుణామయుండు గావున నవ్వుచు వసుదేవ కరంబులం జిక్కె. అప్పుడా వసుదేవుండా బాలకునిం గైకొని నందసదనంబునకుం జని యశోదాశయనతలంబునం బరుండఁబెట్టి యచటఁ బుట్టిన యోగమాయారూపంబగు బాలికం దెచ్చి దేవకీశయనతలంబునం బరుండఁబెట్టి తాను

బూర్వంబునవలె నిబద్ధద్వారార్గళ కవాటమగు కారాగృహంబున శృంఖలాన్వితుండై దేవకీసహితుండై నివసించియుండెను. పిమ్మట గంసుండు దేవకీదేవి ప్రసవించిన వార్తను దూతల వలన విని యాబాలికను బలాత్కారముగాఁ బట్టుకొని పోవుచున్న సమయంబున దేవకీవసుదేవులు నతిదుఃఖముతో నాక్రోశించుచు బాలిక నిమ్మని పెక్కువిధముల వేడుకొనిరి. వారిప్రార్థన నంగీకరింపక కఠినచిత్తుండై శిలోపరిభాగంబునం బడవైచి చంపుటకు నుద్యమించెను.

అపుడాబాలిక తప్తకాంచన వర్ణాభయు సంపూర్ణ చంద్రబింబాననయు నష్టభుజాన్వితయు నయి దివ్యదేహంబును దాల్చి మింటికెగసి యంబరవీధినిం బ్రకాశించుచు "ననుజంప నీకు శక్యముగాదు. నినుజంపు పురుషోత్తముండు గోకులమందలి నందగృహమధ్యంబునఁ బెరుగుచు సుఖముగా నివసించి యుండె" నని పల్కి యీ మహాదేవి సురసిద్ధ సాధ్య యతికిన్నర గంధర్వాదులు చేయు పూజావందనంబులం గైకొని యదృశ్యయయ్యె. పిమ్మటఁ గంసుండు విస్మయావిష్టచిత్తుండై బద్ధులైన దేవకీవసుదేవులను గారాగృహ విముక్తలంజేసి గృహాభ్యంతరంబునం బ్రవేశించి నిరంతర దూయమాన మానసుండగుచు భగినియగు పూతనను బిలిచి నీవు శీఘ్రముగా నందమందిరమునకుం జని కపటవేషముచే నందపుత్రుని వధించి రమ్మని యానతిచ్చెను.

ఆ పూతన తద్వచనంబుల నాకర్ణించి మాయచే దివ్యసుందర విగ్రహమ్ముం ధరియించి, గృహాభ్యంతరముం జొచ్చి

శయనస్థలంబున మూసిన నేత్రములతో నిద్రించుచున్న యశోదా నందనుం గని తన బుద్ధిబలమున నిశ్చయించి కొంతసేపు ముద్దు లాడి గద్దెకముపై నెత్తి శిశువు స్తనాగ్రభాగమును శిశుముఖ మందుంచి స్తన్య మీయం దొడంగెను. అప్పు డాబాలకుం డాకలిచే నుక్కిలి స్తన్యపానాపేక్షగల శిశువువలె నభిముఖుం డైనట్లు నటించి దాని ప్రాణముల నాకర్షించి వధియించెను. అప్పు డాపాతకి హరికి విషమిచ్చి చంపుటకుఁ బ్రయత్నించి నను భగవదనుగ్రహమువలన రాజహంసయుక్తంబును పార్షద ప్రవరశోభితంబును నవరత్నఖచితంబును నగు స్వర్గవిమానం బధిష్ఠించి గోలోకంబునకుం జని సుఖంబున నివసించి యుండె.

అటుపిమ్మటఁ గంసుఁ డాపూతనా మరణవృత్తాంతమును దెలిసికొని శకటతృణావర్త బకకేశి ప్రముఖాసురపుంగవుల నాబాలకుం జంపుటకుఁ బనిచి యెగుడు మహానుభావు డక్రూ రునిచే బలరామకృష్ణులను మధురాపురికిఁ బిలిపించి వారిని సంహరింపఁ జేయుటకుఁ బెక్కువిధములఁ బ్రయత్నించి శక్యం బుగాక శ్రీకృష్ణునిచే నాశనము నొందెను.

అటు పిమ్మట నుగ్రసేనుని బట్టాభిషిక్తునిం జేసి యంత నిత్తె బలరామకృష్ణు లిరువురు నితర భూపాలుర చేతను దేవేం ద్రాద్యమర గణంబులచేతను గానుకలను గ్రహించుచు నివసిం చిరి. వాసుదేవుండు మురాసుర నరకాసురాది ముఖ్యపుంగవుల బరిమార్చి షోడశసహస్ర రాజకన్యకలం బొంది సముద్ర మధ్యంబున విశ్వకర్మచే ద్వారకాపురంబును నిర్మింపజేసి సుధర్మయను సభామంటపంబునం బ్రవేశించి యాదవులతో

రాజకీయ వ్యాపారముల నాలోచించుచుఁ జిరకాలము స్వర్లోక భోగముల ననుభవించి బ్రహ్మేంద్ర రుద్రాద్యమరగణంబులు ప్రార్థింప రాధావిరజా ప్రభృత్యనేక స్త్రీజనసహస్ర పరివృతుండై గోలోకంబున కేతెంచి నిత్యానందమయుండై యుండెను.

శ్రావణ కృష్ణపక్షాష్టమి శ్రీకృష్ణజన్మాష్టమి యనఁబడుచున్నది. దివాభాగమందుండు సప్తమీతిథి, నిశీథకాలాష్టమీ యుతంబైన యెడల నాదినమే నిరాహార దివసమని భావించి యుపవసించి శ్రీకృష్ణధ్యానపూజా వందనాదుల నొనర్పవలయును. సప్తమీ విద్ధాష్టమియు, సంపూర్ణాష్టమియు నీరెండుతిథులును నిరాహారయోగ్యంబులు. ఈ తిథులకు బుధవార సోమవారములలో నొకవారమును రోహిణీనక్షత్రమును గలిసిన మహామహిమ గలపర్వమగును. వారనక్షత్ర యుక్తంబైన తిథియనేక జన్మార్జిత సుకృతి పరిపాకంబుచే నొకప్పుడు సంభవింపఁగలదు. ఇది స్మార్తపక్షము- భాద్రపద కృష్ణపక్షాష్టమీ తిథి నవమీ యుక్తంబైనను రోహిణీనక్షత్రము ప్రధానమని యంగీకరించి రోహిణీ నక్షత్ర యుక్తంబైన యష్టమీ దినమున శ్రీవైష్ణవులు శ్రీకృష్ణజయంతీ వ్రతము నాచరింతురు. పూర్వవిద్ధను నిషేధించి పరవిద్ధ నాచరించుట శ్రీవైష్ణవ మత సమ్మతము.

తొల్లి దిలీపుండను రాజు వసిష్ఠుని బ్రణమిల్లి శ్రీకృష్ణాష్టమీ మాహాత్మ్యమును చెప్పుమనిన వసిష్ఠుం డివ్విధంబునఁ జెప్ప నారంభించెను. పూర్వకాలంబునఁ జిత్రసేనుండను

పరజనము స్నానదానంబును బ్రహ్మస్వాపహరణంబును సకలప్రాణి వధంబును సర్వకాల పాపకృత్యములను జేయుచు సర్వ ధర్మవిహీనుండై యుండె. వాని పుత్త్రులు నలుగురు బలవంతు లగు భృత్యులంగూడి మృగయాగతుండై యనేక ప్రాణిజంతు వులను వధించి వచ్చుచున్న సమయమున వానికి శార్దూలం బొకటి కనుపట్టెను. అప్పుడా సింగంబుతోఁ బరుగిడి పోవుచు నా వ్యాఘ్రంబు నాశసాయకంబుచేఁ ద్రుంచి మిక్కిలి క్షుత్పిపాసాపీడితుండై సాయంకాల సమయంబున యమునా తటముం జేరెను. అచ్చట ననేకులగు దంపతు లుపవసించి యుండ దేవతలతో శ్రీకృష్ణబలరాములకు గంధపుష్ప ధూప దీపనైవేద్యములను సమర్పించి ప్రదక్షిణ నమస్కారముల నాచరించు చుండిరి.

నైవేద్యపదార్థములం గని యా చిత్రసేనుండు క్షుద్బాధను సహింపంజాలక భక్ష్యభోజ్యములను నాకొసంగు డని ప్రార్థింప, నా స్త్రీపురుషు లందఱు నేఁడు శ్రీకృష్ణజన్మాష్టమీ దినంబు రోహిణీ బుధవారయుక్తమైన మహాపర్వం బనంబరగు. అట్టి మహాపర్వ మిప్పుడు సంఘటిల్లినందున నుపవసించి శ్రీకృష్ణుని బూజించుచున్నాము. ఈ దినమున నన్నంబు దినువారు రౌరవ కుంభీపాకాది నరకముల నొందెదరు. దేవతలును పితృదేవతలును వీరిచ్చిన హవ్యకవ్యములను గ్రహింపరు. శ్రీకృష్ణాష్టమియం దకృతోపవాసులు జన్మవ్యాధి జరావిపత్తి మరణ దుఃఖపీడితులగుచు మృగపక్షి విడ్వరాహాది యోనుల యందు జనించెదరు. అసమర్థులగు వారు హవిష్యాన్న భక్షణముం జేసెదరు. ధర్మజ్ఞులై కృతోపవాసులగు వారు సాయం

కాలంబునఁ బరివారసహితముగా శ్రీకృష్ణుని యథావిధిగాఁ బూజించి పుత్రమిత్రకళత్ర పౌత్రాది సకల సుఖంబుల నీలోకమం దనుభవించి, రాజహంస యుక్తంబును, పార్షదప్రవర శోభితంబును, వజ్రవైడూర్య గోమేధిక పుష్యరాగ పద్మరాగాద్యలంకృతంబును నగు స్వర్ణవిమానము నధిష్ఠించి శాశ్వత విష్ణులోకసుఖము నొందగలరని చెప్పి విరమించిరి.

ఇట్లు ప్రసంగించిన వచనముల నాకర్ణించి యా చిత్రసేనుం డను రాజు తాను జేసిన పాపములచేఁ బరితపించుచు యమునా తటంబున శ్రీకృష్ణుని యథావిధిగా గంధపుష్పాదులచేఁ బూజించి కృతోపవాసుండై యది మొదలుకొని క్రూరకృత్యములు మాని పరిశుద్ధచిత్తుండై యనేక సుకృతకర్మముల నాచరించి రాజహంసయుక్తంబగు దివ్యవిమానము నధిష్ఠించి వైకుంఠలోకంబున కరిగి శాశ్వతసుఖం బనుభవించుచుండెను. ఈ యధ్యాయార్థమును విన్నవారును, పఠించువారును ఇహపర సుఖముల నొందెదరు.

బ్రాహ్మణ మహిమ

శౌనకుండు బ్రాహ్మణ మహిమను దెలియఁజేయు మనిన సూతుం డిట్లనియె. బ్రాహ్మణుండు సర్వవర్ణములకు గురువు. సర్వదేవతాస్వరూపుండు. ప్రత్యక్షసిద్ధమైన దేవుండు. బ్రాహ్మణుని భక్తిశ్రద్ధాపూర్వకముగా హరిబుద్ధిచే నమస్కరించు సత్పురుషు లాయురారోగ్యైశ్వర్యాదులను, యశస్సును బొందఁగలరు. బ్రాహ్మణుని జూచి గర్వితుండై నమస్కరింపని వాఁడు, భగవదాగ్రహ పాత్రుండై యనర్థపరంపరలను బొందును.

కృతాపరాధుఁడైనను బ్రాహ్మణుని ద్వేషించు పాపమతులు శ్రీహరిని ద్వేషించువారగుదురు. బ్రాహ్మణద్వేషము దారుణ నరకదుఃఖ కారణము. బ్రాహ్మణునిఁ దిట్టు పాపాత్ముని ముఖమును యమదూతలు తప్తలోహముచేఁ గాల్చెదరు. యాచించు బ్రాహ్మణునిఁ జూచి క్రోధముచేఁ గన్నులెఱ్ఱఁజేసి నిందించు పురుషులను యమభటులు నేత్రములందుఁ దప్తసూచ్యగ్రములచేఁ బొడిచి బాధింతురు.

క్షుత్పిపాసాపీడితులైన బ్రాహ్మణుల కన్నోదకములనిచ్చువారలు రాజహంసయుక్తంబును, పార్షదప్రవరశోభితంబును నగు దివ్యవిమానము నధిష్ఠించి వైకుంఠలోకంబున నివసింతురు. ఒక యన్నకణము మాత్రమైనను బ్రాహ్మణహస్తగతమై మందుఁ బడినయెడల ననంత ధనైశ్వర్యదాయకంబగు. నిత్యాన్నదాతల కింతఫల మున్నదని చతుర్ముఖునకైనను నుడువ శక్యము కాదు. బ్రాహ్మణ పాదప్రక్షాళనోదకమును భక్తితో మస్తకమున ధరించువారు సకలతీర్థస్నానఫలము నొందెదరు. బ్రహ్మాండమందలి తీర్థములన్నియు విప్రపాదములయందున్నవి. కనుక విప్రపాదోదకంబు పరమపావనమగుటచే సర్వజన సేవ్యంబయ్యెను. ఈయర్థంబునం దొక్క పురాతనేతిహాసంబు గలదు. దానిం జెప్పెద సావధానమతిం జిత్తగింపుము.

భీముండను నొక శూద్రుండనేకఘోర పాపంబుల నాచరించుచు నొకప్పుడు పరుల ధనము నపహరింపవలెనని భావించి, యొక బ్రాహ్మణగృహబహిర్భాగమందుఁ గూర్చుండి యా బ్రాహ్మణునిఁ గని నా ప్రాణములు పోవుచున్నవి, నిగుల

భాగ్యుఁడనై యుంటిని, కరుణించి శీఘ్రముగా నాకన్నముఁ బెట్టుమనిన నాబ్రాహ్మణుండు తద్వచనము నాకర్ణించి యోరీ నాకు భార్యాపుత్త్రాదులు లేరు. నేనీగృహమం దొక్కఁడనే నివసించియుంటిని. నాకు భగవంతుఁడే సహాయుండు గాని వేఱొక సహాయుండు లేఁడు. నేను దండులముల నిచ్చెదను. పాకముఁ జేసికొని భుజింపుమనిన, నప్పలుకుల నాలకించి యా భీముఁడను శూద్రుఁడు, నాకును వేఱొకసహాయుండు లేఁడు. అన్నవస్త్రము లిచ్చి పోషించినచో మీగృహమం దుండి మీ రానతిచ్చిన పనులం జేసెదనని పలికి, యతిభక్తికలవానివలె నటించుచుఁ జెప్పినపను లతిశీఘ్రముగాఁ జేసి కపటస్వభావముతో నాబ్రాహ్మణుని పాదముల నతిశుభ్రముగాఁ బ్రక్షాళనముం జేసి యాజలమును మస్తకమందు ధరించి, యాచమనమును జేసి యతి విశ్వాసయుక్తునివలె సంభాషించుచు ధనము నపహరించికొని పోవుటకు యోగ్యమయిన సమయమును బ్రతీక్షించుచుండెను. అట్టియెడ నొకనాఁడు మఱియొక చోరుఁడు నిశీథకాలమున గృహాభ్యంతరముం బ్రవేశించి ధనము నపహరించికొనిపోవు చుండఁగా బ్రాహ్మణసేవకుండైన భీముఁడను శూద్రుఁడు వాని నడ్డగించి దృఢముగాఁ బట్టుకొనెను. అపు డాచోరుఁడు చేతి నున్న కత్తితో వాని మస్తకమును బగులఁగొట్టి విడల్చుకొని పరుగెత్తెను. ఆదెబ్బచే భీముఁడను శూద్రుఁడు మృతినొంది నేలఁగూలెను.

అపుడు శంఖచక్రగదాధరులైన విష్ణుదూతలు భీముఁడను శూద్రుని దీసికొని వెళ్లుట కుద్యమించుచున్న యమదూతలను నిరసించి, రాజహంసయుక్తంబైన స్వర్ణవిమానముఁ

గూర్చుండఁ బెట్టి విష్ణులోకమును బ్రవేశింపఁ జేసి దివ్యదేహముతో శాశ్వతసుఖము నొందించిరి. శ్రద్ధాభక్తులతో బ్రాహ్మణపాదప్రక్షాళనోదకమును సేవించు వారింత ఫలము నొందుదురని చెప్పశక్యము కాదు. ఈ యధ్యాయార్థమును పఠించువారును వినువారును సకలసంపదలచే సుఖవంతులై యుందురు.

ఏకాదశ్యుపవాస మహిమ

శౌనకుం డేకాదశీ వ్రతమునందు కృతోపవాసుల కేమి ఫలము కలుగును. అకృతోపవాసుల కేమి దోషముగలుగును, వివరింపు మనిన సూతుం డిట్లనియె. ఏకాదశీవ్రతము వ్రతములలో మిగుల శ్రేష్ఠమైనది. సకలసంపదలచే సుఖప్రదమైనది. ఆ[illegible]. [illegible] మందసముద్ధులు [illegible] జేయవలయును. ఏకాదశీ దినంబున విష్ణుమందిరము నలంకరించి తులసీ బిల్వ నవదూర్వాంకుర పుష్పాదుల చేతను, ధూపదీపాదులచేతను, బూజించి యుపవసించి శ్రీమన్నారాయణు నారాధించు సుజనులు వైకుంఠలోకము నొందుదురు.

ధర్మశాస్త్రములయం దేకాదశీ వ్రతలోపము రోగ దారిద్ర్యాది దుఃఖదాయకం బనియు, రౌరవ కుంభీపాకాది నరకదుఃఖ దాయకంబనియుఁ జెప్పఁబడినది. ఏకాదశ్యుపవాసము నాచరించువా రాయురారోగ్యైశ్వర్య వంతులును, పశువిత్త పుత్ర మిత్ర కళత్రాది సుఖవంతులును నగుదురు. వారు మరణకాలమున భగవంతుని స్మరించుచు దేహమును బరిత్యజించి దివ్యవిమానారూఢులై, శాశ్వత వైకుంఠలోక

సుఖము నొందెదరు. హరివాసరమున స్వల్ప ధనదానముచేత నైనను దాతలకు నక్షయ పుణ్యము సంభవించును. స్త్రీలు భర్తతో నుపవసించి జాగరణమును జేసినయెడల భర్తతో విష్ణుమందిరమున నివసింతురు. దశమీ విద్ధైకాదశిని సంపూర్ణై కాదశినిఁ బరిత్యజించి ద్వాదశీయుతంబగు హరివాసరమున నుపవసింప వలయును. మహాపాపాత్ములైనను హరి వాసరోప వాసమువలన సూర్యచంద్రోపరాగ కాలమందాచరించు సర్వదానఫలమును గంగాది సర్వతీర్థ స్నానఫలమును బొందెదరు.

పూర్వకాలమున కాంచన పురమందు వల్లభుఁడను నొక గొప్ప ధనికుఁడు హేమప్రభ యను భార్యంగూడి వాణిజ్యమును జేయుచు,సుఖముగా నుండెను. ఆభార్య యెల్లపుడును బరపురుషులంగూడి విహరించుచు, భర్తను దిరస్కరించి ప్రతికూలముగా సంభాషించు చుండెను. అట్టియెడఁ గొంతకాల మైన తరువాత నావర్తకుఁ డీభార్య దుశ్చేష్టలను బరికించి క్రోధకలుషిత చిత్తుఁడై దృఢముగాఁ బట్టుకొని గట్టిగాఁ గొట్టి నెట్టెను. ఆమె బిగ్గరగా నఱచి దుఃఖించుచు నెవరికిం దెలియకుండఁగ నంధకార బంధురంబగు శూన్యగృహంబున నన్నోదక ములను బరిత్యజించి శయనించి యుండెను. ఆదినము పరివర్త నైకాదశి లభించినది.(పరివర్తనైకాదశి భాద్రపద శుద్ధఏకాదశి) ఆమఱునాఁడు శ్రవణాన్వితంబగు ద్వాదశిగావున వామన జయంతి లభించెను.

ఈ రెండు దినముల యందును రోగముచే నన్నోదకములను బరిత్యజించి యుండిన యా వ్యాధితుని భార్యకు నప్రయత్నముగా నుపవాసద్వయము సిద్ధించినది. ఆమె మఱునాఁటి రాత్రి మృతినొందెను. అపుడు యమభటులు పాశముద్గరపాణులై యమలోకమునకుఁ దీసికొని పోవుట కుద్యమింప శంఖచక్రగదాధరులైన విష్ణుదూతలేతెంచి, వారు బలవంతులగుటచే యమదూతలను నిరాకరించి, యామెను దివ్యదేహముతో దివ్యరథమందుఁ గూర్చుండఁబెట్టి విష్ణుసదనమును నొందించిరి. బుద్ధిపూర్వకముగా శ్రద్ధాభక్తులతో నుపవసించువారు విశేషమగు ఫలము నొందెదరని చెప్పనేల. హరివాసరమునఁ బురాణశ్రవణ పఠనాదులఁ జేయువారు ప్రత్యక్షరమునకును గపిల గోదాన ఫలము నొందఁగలరు.

దేవీ నవరాత్ర మాహాత్మ్యము

శౌనకుండు సకల పాపక్షయకరంబును శ్రీవిష్ణుకృపాకరంబును నగు సుకృతకర్మమును బోధింపు మనిన సూతుం డిట్లనియె. పూర్ణిమ యందును లక్ష్మీనారాయణులను గాని, పార్వతీపరమేశ్వరులను గాని, రోహిణీచంద్రులను గాని, పూజించువారును, పంచామృతముచేతను, గంధపుష్ప ధూప దీపాదులచేతను, భగవంతుని బూజించువారును, విగతపాపులై విష్ణుమందిరము నొందఁగలరు. ద్విజులు వేదమంత్రములచేతను, బ్రాహ్మణేతరులు పురాణశ్లోకములచేతను, భగవంతుని బూజింపవలయును. వేదశాస్త్రాధ్యయనరహితుఁడగు విప్రుఁడు, దారునిర్మిత గజంబువలెను, చిత్రవర్ణ నిర్మిత మృగంబువలెను, వ్యర్థజన్మము

గలవాఁడు. విద్యావిహీనుండగు మూర్ఖుఁడు దానమున కనర్హుఁడు. ఆశ్వయుజ శుక్లపక్షమందలి నవరాత్ర తిథులయందును, సకలపూర్ణిమాతిథులయందును దుర్గాదేవినిఁ బూజించువారును, లక్ష్మీనారాయణుల నర్చించువారును, విష్ణుమందిరము నొందఁ గలరు. ఈయర్థమం దొక యితిహాసమునుఁ జెప్పుచున్నాను.

కరవీర మను పురమున నిర్దయుఁడును, సకలప్రాణి హింసకుఁడును, మహాపాపాత్ముఁడును, నతిభయంకరుఁడును నగు శూద్రుఁ డొకఁడు నివసించి యుండెను. వాఁడెల్లప్పుడు పరస్త్రీ సంగధనాపహారముచేతనే జీవించుచు యౌవనమంత యును గడపెను. వాఁ డొకప్పుడు యచటఁ బూజించుచున్న స్త్రీపురుషులం గని వారలను 'నీ పూజావిధానమెద్ది? దీనివలనఁ గలుగు ఫలం బెట్టిది' యని యడిగెను. వారు "ఆశ్వయుజ శుక్ల పక్షమున నవరాత్రములందును, పూర్ణిమా తిథియందును విష్ణుమందిర సమీపమున లక్ష్మీనారాయణులను దుర్గాలయ సమీపమున దుర్గాపరదేవతను, గంధ పుష్ప ధూపదీపాదుల చేతను, ఘృతశర్కరామిశ్రిత లాజలచేతను, దధ్యన్న క్షీరాన్నాదులచేతను, సూపాపూప శాకశాల్యన్నాది మహానివేదనల చేతను, తాంబూల నీరాజనాదులచేతను నారాధించువారు సకలసుఖముల నొంది విష్ణుమందిరమున నివసింతు"రని చెప్పిరి.

ఈశూద్రుఁడు తద్వచనముల నాకర్ణించి పూజోపకరణ ములను సంపాదించి దేవీనవరాత్రములందును, నాశ్వయుజ శుక్లపూర్ణిమ యందును నతి శ్రద్ధాభక్తులతో వేర్వేఱుగా లక్ష్మీనారాయణులను, దుర్గాపరదేవతను బూజించి విగత

పాపుల్ని సంకెళ్లతో నిర్దయులుగా మృత్యువుగానుపను. అటుపిమ్మట సహస్రమైన మహాఘోరంబగు యమలోకమునకుఁ దీసికొని వెళ్లుటకు సుమిత్ర్యములు శంఖచక్ర గదాధరులును, పీతాంబరధరులును నగు విష్ణుదూతలు తేఁ జెంచి వారిని నిరాకరించి, రాజహంస యుక్తంబును, నవరత్న ఖచితంబును, పార్షద ప్రవరశోభితంబును నగు దివ్యవిమానమందు దివ్యదేహములతోఁ గూర్చుండ నియమించి విష్ణుమందిరము నొందించిరి. ఈ ప్రకార మెల్ల జనులు నాశ్వయుజ శుక్లమందలి నవరాత్రములందును, జన్మాష్టమీ తిథియందును లక్ష్మీనారాయణులను గాని దుర్గాపరదేవతను గాని పూజించి పశువిత్త పుత్రమిత్ర కళత్రాది సుఖముల ననుభవించి పునరావృత్తి రహితంబగు ముక్తిం బడయఁగలరు.

విష్ణు పాదోదక మాహాత్మ్యము

శౌనకుఁడు విష్ణుపాదోదక మాహాత్మ్యమును సవిస్తరముగాఁ జెప్పు మనిన సూతుం డిట్లనియె. తులసీ పత్ర సంయుక్త మయిన విష్ణుపాదోదకమును స్వల్పబిందుమాత్రము నైన మస్తకమందు శ్రద్ధాభక్తులతో ధరించి పానముఁ జేయు పురుషులు గంగాది సర్వతీర్థ స్నానఫలము నొందఁగలరు. విష్ణుపాదోదక స్పర్శమువలన సర్వజనులు విగతపాపులయి యీలోకమున సమస్త సుఖముల ననుభవించి హరిమందిరము నొందెదరు. ఎల్లపుడు భక్తితో విష్ణుపాదోదకమును పానముఁ జేయు పురుషులు, కన్యా గో భూదాన ఫలంబును జ్యోతిష్టో మాప్తోర్యామ పౌండరీక వాజపేయాది మహాక్రతువులు చేసిన ఫలంబును బొంది శుద్ధచిత్తులై శాశ్వత హరిమందిర నివాస

సుఖము ననుభవింతురు. ఈ యర్థమం దొక్క పురాతనేతి హాసమును జెప్పెదను వినుము.

తొల్లి త్రేతాయుగంబున సుదర్శనుఁడను విప్రుఁడు కలఁడు. అతఁ డెల్లపుడును వేదశాస్త్రములను దద్విహిత కర్మములను నిందించుచు నుదరం భరియై చిరకాలము జీవించి మరణము నొందెను. అపుడు యమదూతలు పాశములచే సుదర్శనుని బంధించి యమలోకమునకుఁ దీసికొని వెళ్లిరి. యమధర్మరాజు వానిం గని చిత్రగుప్తుని బిలిచి వీఁడు మహా పాపివలెఁ గనఁబడుచున్నాఁడు. వీని పుణ్యాపుణ్యములను విమ ర్శించి చెప్పుమనినఁ, జిత్రగుప్తుం డిట్లనియె. వీఁడు మహా పాపా త్ముఁడు. హరివాసరమందును బంచపర్వ తిథులయందును విధినిషేధములు లేక సంచరించుచు భుజించు వాఁడు. కృష్ణపక్ష మందలి యష్టమియు, చతుర్దశియుఁ, బూర్ణిమయు, దర్శయు, సంక్రాంతియుఁ బంచపర్వము లనఁబడును. ఈతిథులయం దేక వారాశనాధశ్శయన బ్రహ్మచర్యాది నియమాన్వితులగువారలు స్వర్గాది లోకసుఖము నొందెదరు.

ఈనరాధముఁ డణుమాత్రమైన పుణ్యకర్మమును జేయని వాఁడు గాపున దారుణ నరకము ననుభవించి, గ్రామసూకరాది యోనులజనింప వలయును. ఈప్రకారము భటుల కాజ్ఞాపింపు మని పలికి విరమించెను. అపుడు యమాజ్ఞచే యమకింకరులు ఘోరనరకమునఁ బడవేసిరి. ఆనరక దుఃఖమును జిరకాల మనుభ వించి గ్రామసూకరమై జనించి మృతినొందెను. పిమ్మట గాకమై జనించి బ్రాహ్మణ గృహ ప్రాంగణములం దిరుగు చుండెను.

గట్టిగానుండ నాక బ్రాహ్మణునకు జీవనాధారము గావించి తులసీ వృత్తిమూలమును నుంచుటకై యాగేటం దామ్రపాత్రయుం దాం చిన విష్ణుపాదోదకము నిజాక మవలోకించి స్నానముఁ జేసెను. ఆదినమునఁ గిరాతుఁ డొకఁ డాకాకమును దీక్ష్ణ సాయకముచేఁ గొట్టిచంపెను. అది వెంటనే మృతినొంది రాజహంస యుక్తంబగు దివ్యవిమానము నధిష్ఠించి హరిమందిరము నొందెను.

ఈ ప్రకారము విష్ణుపాదోదక మహాత్మ్యముం జెప్పి తిని. ఈ యధ్యాయార్థమును వినువారు పాపవిముక్తులయి యుత్తమ లోక సుఖము నొందఁగలరు.

అగమ్యా గమన ప్రాయశ్చిత్తము

శౌనకుండు అగమ్యాగమన ప్రాయశ్చిత్తము నానతీయ పుమనిన సూతుం డిట్లనియె. బ్రాహ్మణుండు చండాల స్త్రీగమ నముఁ జేసినయెడల శిఖాసహితముగా వపనము గావించి యొక గోమిథునమును సువర్ణదక్షిణతో నొసంగిచ్చి యొక ప్రాజాపత్య వ్రతము నాచరింపవలెను. తక్కిన స్త్రీ లగమ్యాగమనము చేసినయెడల, రెండు గోమిథునములను దక్షిణంబుగా నిచ్చి ప్రాజాపత్యవ్రతము నాచరింపవలెను. మాతృభగినీ, మాతులానీ, గురుపత్నీ, భ్రాతృపత్నీ సంగ మముఁ జేయువారు మూఁడు ప్రాజాపత్య కృచ్ఛ్రములను మూఁడు చాంద్రాయణ వ్రతములను యథావిధిగా నాచరించి మూఁడు గోమిథునములను దక్షిణంబుగా నిచ్చి ప్రజ్వలించు నగ్ని యందుఁ బడి తజ్జ్వాలామాలికచే దగ్ధదేహులయి పరిశుద్ధు లగుదురు. కామమోహితులై బ్రాహ్మణస్త్రీ గమనమును,

శూద్రస్త్రీగమనమును వైశ్యస్త్రీ గమనమును జేయు పాపాత్ములు ప్రాజాపత్య కృచ్ఛ్రమును, చాంద్రాయణ వ్రతమును యథావిధిగా నాచరించి సదక్షిణంబుగా గోమిథునంబు నిచ్చి పంచగవ్య ప్రాశనముం జేసిన పరిశుద్ధు లగుదురు. స్త్రీలకుఁ బర పురుష గమనమును పురుషులకుఁ బరస్త్రీగమనమును సంభవించినప్పుడు వారిరువురు వేర్వేఱుగా చాంద్రాయణవ్రతము నాచరించి సువర్ణదక్షిణతో రెండుగోవులను బ్రాహ్మణునికి దానమిచ్చి పంచగవ్య ప్రాశనముం జేసిన శుద్ధులగుదురు. జారునిచే గర్భవతులయిన స్త్రీలను, భర్తృకులమును బంధుకులమును విడిచి వెడలిపోయిన స్త్రీలను బరిత్యజింపవలెను. ఆస్త్రీలను స్వీకరించుట నిషిద్ధము. బ్రాహ్మణస్త్రీని బొందు పరపురుషుఁడు గో తిల హిరణ్య దానములం జేసి పంచగవ్య ప్రాశనముం జేసినయెడల శుద్ధి నొందఁగలఁడు. అగ్నిసంపర్కముచే నాజ్యము ద్రవించినటుల స్త్రీసమీపమునఁ బురుషాంతరంగము ద్రవించి కలుషమగును. విజనప్రదేశమున జననీ భగినీ దుహితృ సమీపమునఁ గూడ నివసించి యుండఁగూడదు. ఇంద్రియ గ్రామము బలవత్తరమగుటచే విద్వాంసునైన నాకర్షించి యధఃపతనము నొందించును. కావున విజనప్రదేశమందు స్త్రీ పరిసరమును బరిత్యజింపవలెను.

సకల దురితములకు ప్రాయశ్చిత్తము

నిష్కాంత్రా ద్యపవిత్రవస్తు స్పర్శముకల పురుషులు మహానదీస్నాన మాచరించి పంచగవ్యప్రాశనముఁ జేసిన యెడలఁ బరిశుద్ధు లగుదురు. అజ్ఞానముచే మద్యమాంసాశన

మొనరించినమొదల ద్విజులు ప్రాజాపత్య చాంద్రాయణ వ్రతముల నాచరించి మహానదీస్నానముఁ గావించి పంచగవ్య ప్రాశనముఁజేసిన పవిత్రు లగుదురు. శూద్రాన్న సూతకాన్న గణాకాన్న గణికాన్నాది నిషిద్ధాన్న భక్షకులు రెండుప్రాజాపత్య వ్రతములును, రెండుచాంద్రాయణ వ్రతములును యథావిధిగా నాచరించి వపనముం జేసికొని మహానదీస్నాతులై, పంచగవ్య ప్రాశనము జేయవలెను. సిమ్మటఁ దమశక్త్యనుసారంబుగ బ్రాహ్మణుల కన్నదానముఁ గావించిన పరిశుద్ధులగుదురు.

మృతాశౌచముగల వారియన్నమును భుజించినద్విజులు పంచగవ్య ప్రాశనముఁ జేసి సహస్రగాయత్రీ మంత్రజపము నాచరించి పూతులగుదురు. ఉల్లి మొదలగు నిషిద్ధవస్తువుల భక్షించినవారు తఱుచుగా బంచగవ్య ప్రాశనముచేతను,మహానదీస్నానముచేతను శుద్ధిం జెందెదరు. మూషిక నకుల మార్జాలాది సంస్పృష్టాన్నాది భోగ్యవస్తువులు తిలమిశ్రిత దర్భోదక ప్రోక్షణముచేఁ బరిశుద్ధంబు లగుచున్నవి. మద్యమాంసంబుల ననుభవించుచు నిరంతర క్రూరకర్మముల నాచరించు శూద్రులు వృషలోత్తము లనంబరఁగుదురు.

ప్రాజాపత్య కృచ్ఛ్ర సాంతపన కృచ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్ర తప్త కృచ్ఛ్ర చాంద్రాయణ వ్రతంబులు సర్వపాప హరంబులని మహామునులచేఁ గృత త్రేతా ద్వాపర యుగంబులందు విధింపఁ బడినవి. మూడుదినములు ప్రాతఃకాలంబునఁ బంద్రెండు కుక్కుట మయూరాండ సమ్మితంబులైన యన్నకబళములను సేవించి,

మూఁడుదినములు సాయంకాలమునఁ బదునైదు తత్పరిమాణంబు లైన యన్నకబళములను సేవించి, మూఁడుదినము లయాచితంబుగాఁ బదునాఱు నన్నకబళములను భక్షించి, మూఁడుదినము లుపవసించి యుండవలయును. ఇది ప్రాజాపత్యకృచ్ఛ్రము.

గోమూత్ర గోమయ గోక్షీర దధి ఘృతంబులను, కుశోదకముతోఁ గలిపి రెండుదినములు క్రమముగా భక్షింపవలెను. ఒకదినమున నుపవాసము చేయవలెను. ఇది సాంతపన కృచ్ఛ్రము. మూఁడుదినములు ప్రాతఃకాలమునను, మూఁడు దినములు సాయంకాలమునను, మూఁడుదినము లయాచితంబుగను నేకైక కబళప్రాశనముఁ జేసి మూఁడుదినము లుపవాసముఁ జేయవలెను. ఇది యతికృచ్ఛ్రము. మూఁడుదినంబు లుష్ణజలంబును, మూఁడుదినంబు లుష్ణఘృతంబును, మూఁడుదినంబు లుష్ణక్షీరంబునుఁ బానముఁజేసి మూఁడుదినములు వాయుభక్షకుఁడై యుండవలెను. ఇది తప్తకృచ్ఛ్రము. శుక్లపక్షమునఁ బాడ్యమి మొదలుకొని పూర్ణిమ వఱకు నొక్కొక యన్నకబళమును వృద్ధిం గావించి కృష్ణపక్షమునఁ బాడ్యమి మొదలుకొని యొక్కొక యన్నకబళమును హ్రాసముఁజేయఁగా దర్శయం దుపవాసము సంభవించును. ఇది చాంద్రాయణ వ్రతము.

కలియుగమున సర్వజను లన్నగతప్రాణు లగుటచే నశక్తులు గావున నమకచమక పురుషసూక్త విష్ణుసహస్రనామ పారాయణంబును, మహానదీస్నానంబును, గోభూతిల హిరణ్యాది దశదానంబులను, శివకేశవాది పూజాధ్యాన వందన నామకీర్తనంబును, నిత్యనైమిత్తికాది సత్కర్మంబును, కృచ్ఛ్ర చాంద్రాయణాదులకుఁ బ్రతినిధులనుగా వ్యాసపసిష్ఠపరాశరాది మహా

ష్ఠులు విధించిరి. ఈప్రాణనిష్ఠుల నాచరించిన వారు విగతపాపులయి మోక్షము నొందగలరు.

కార్తికమాస ప్రాతఃకాల స్నాన పూజాదులమహిమ

శౌనకుండు ఈ కలికాలంబున సకలజనులు కూపస్థిత మండూకమువలె ఘోరసంసార సాగరంబునఁ బడి కడుదుఃఖముల ననుభవించుచున్నారు. ఈ దుఃఖములను నివర్తింపఁజేయు సత్కర్మములను బోధింపు మనిన సూతుం డిట్లనియె. కార్తీక మాసమందుఁ బ్రాతఃకాలంబున స్నానమాచరించి బ్రహ్మేంద్ర రుద్ర మరుద్గణంబుల నంగదేవతలనుగా భావించి రాధామాధవులను గంధపుష్ప ధూపదీపాది షోడశోపచారములచేఁ బూజించు, పుణ్యపురుషులు విగతపాపులయి శాశ్వత గోలోక నివాససుఖము నొందఁగలరు. ఈయర్థంబునం దొక్క పురాతనేతిహాసంబు గలదు. దానిం జెప్పెద సావధానమతితో నాకర్ణింపుము.

పూర్వకాలంబునఁ ద్రేతాయుగమందు శంకరుఁడను శూద్రుఁ డొకఁడు సౌరాష్ట్రదేశంబున నివసించియుండెను. వాని భార్య నీచకుల జాతిని యగుటచేఁ బ్రతిదినము భర్తతోఁ గలహించి, భర్తకు నుచ్ఛిష్టాన్నమును బెట్టుచు మద్యమాంసములను నిష్కటముగా సేవించి, పరపురుషులతోఁ గ్రీడించుచుండెను. అటులుండ నొకప్పుడు పరపురుషునితో నన్యనగర ప్రవేశమును సంకల్పించి యాపరపురుషుని సంకేతస్థలమున నుండ నియమించి రాత్రి శయనతలంబున నిద్రించుచున్న

భర్తను దీవ్రఖడ్గముచే గంఠమును దునిమి, పంచత్వము నొందించెను. అటుపిమ్మట నాశూద్రస్త్రీ సంకేతస్థలమున కరిగెను. అచట శార్దూలముచే భక్షితుండై మృతినొంది పడి యున్న జారపురుషు నవలోకించి మిగుల రోదనముఁ జేయుచు గడుదుఃఖముచే మూర్ఛనొంది నేలఁగూలెను.

కొంతసేపటికిఁ దెలివొంది మరలఁ బతికళేబర సమీపమున కేతెంచి పాదములపైఁబడి "భర్తను జంపితిని. జారపురుషుఁడు వ్యాఘ్రముచే భక్షితుండయ్యె. నేనేమి చేయుదును. ఎక్కడికిఁ బోదును. దైవముచే వంచింపఁ బడితి"నని విలపించెను. అనంతర మావృషలస్త్రీ భర్తకు దహనకృత్యమును గావించి కామభోగంబుల విరక్తిం జెంది యెక్కడెక్కడ దిరుగుచు దైవవశంబున నర్మదా నదీతీరమందుండు నొక పురమునం బ్రవేశించి, యందు కార్తికమాసంబున నర్మదానదీప్రాతస్నానమాచరించి, రాధామాధవులను గంధపుష్ప ధూప దీపాదులచే బూజించు చున్న కృష్ణభక్తులగు పురుషులను, బతివ్రతలైన యనేక పుణ్యాంగనలను జూచి "మీరే దేవతను బూజించు చున్నారు. ఈ పూజవలనఁ గలుగు ఫలం బెట్టిది"యని యడిగెను. అపుడాపుణ్యాంగన "కార్తికమాసంబున నీమహానది యందుఁ బ్రాతస్నాన మాచరించి, రాధామాధవులఁ బూజించు చున్నాము. ఇట్లు పూజించు విష్ణుభక్తులు పాపవిముక్తులై యిహమున సకలసుఖముల నొంది శాశ్వతముగా గోలోకమున నివసింతు"రని చెప్పిరి. అపు డాశూద్రస్త్రీ తద్వచనముల నాకర్ణించి కార్తికమాస ప్రాతఃకాలంబున నర్మదానదీస్నాన మాచరించి యతిశ్రద్ధాభక్తులతో రాధామాధవులను గంధపుష్ప

ధూపదీపాదులచే బూజించి మిగుల నియమములతో మాస మంతయును గడపెను.

అటుపిమ్మట మరికొన్ని దినముల కా శూద్రస్త్రీ కాల ధర్మము నొందెను. తరువాత యమభటులు పాశముద్గర పాణులై యా స్త్రీ సమీపమున కేతెంచి, పాశములచే నా స్త్రీని బంధించి యమలోకమునకుఁ దీసికొని పోవుటకు నుద్యమింప శంఖచక్ర గదాధరులైన విష్ణుదూత లతిశీఘ్రముగా సమీపించి తత్పాశములను ఛేదించి, రాజహంసయుక్తంబయిన దివ్య విమానంబున నా స్త్రీని దివ్యదేహముతోఁ గూర్చుండఁ బెట్టి, గోలోకమునకుఁ దీసికొనిపోయి శాశ్వత సుఖము నొసంగిరి. ఈ యధ్యాయార్థమును వినువారును, పఠించువారును, విగత పాపులయి దేవలోకము నొందఁగలరు.

కార్తికమాస నియమములు

శౌనకుఁడు కార్తిక మాసనియమమును దెలుపుమనిన సూతుం డిట్లనియె. కార్తికమాసమున బ్రాహ్మీముహూర్త మందు లేచి రాధామాధవులను హృదయమునందు స్మరింప వలెను. అటుపిమ్మట రౌద్రముహూర్తమున దంతధావనాది ప్రాతఃకాల కృత్యములను గావించి, కార్తికదామోదర! యీ మాసమందుఁ బ్రాతస్స్నానము నాచరించుచున్నాను. ప్రాతః స్నాన నియమములను [illegible], నిర్విఘ్నముగా జరుపుమని ప్రార్థించి యర్ఘ్యమును చేయవలెను. సూర్యోదయమునకు నాలుగుగడియలలో మొదటి రెండు గడియలు బ్రాహ్మముహూర్తమనియుఁ, దరువాత రెండు

గడియలు రౌద్రముహూర్తమనియుఁ జెప్పబడును. ఇట్లు తెలిసికొని కార్తికమాస కృత్యముల నాచరింప వలయును.

ఈకార్తిక మాసమునఁ బురాణశ్రవణమును ముఖ్యముగాఁ జేయవలెను. కపిత్థ వార్తాక కూష్మాండ నారికేళములను, ఉల్లి ముల్లంగి మునగలను, సొరకాయను బరిత్యజింపవలెను. గృహస్థులు కాంస్యపాత్ర భోజనము చేయరాదు. ఈవ్రతాంతమునఁ గపిత్థ వార్తాకాదులను బ్రాహ్మణులకు దానముఁ జేసి తా ననుభవింపవలెను. ఆదిత్యవారమున ధాత్రీఫలమును బరిత్యజింపవలెను. ప్రతిదినమున రాత్రికాలమందుఁగూడ నుసిరిక భక్షణమును బరిత్యజింపవలెను. ఏకాదశీ ద్వాదశీ పూర్ణిమా దివసంబుల విశేషముగా శివకేశవాదులను బూజింపవలెను. ఏకాదశీ పూర్ణిమలయందు నుపవసించి జాగరణముఁ జేయువారు శివకేశవాది లోకముల నొందెదరు. కార్తిక వ్రతినిఁ జూచి యమకింకరులు భీతిచేఁ బలాయితు లగుదురు. జ్యోతిష్టోమాది క్రతువుల నాచరించు పుణ్యాత్ములింద్రాది లోకసుఖము ననుభవించి పుణ్యక్షయమయిన పిమ్మట మర్త్యలోకమున జనింతురు. శివకేశవాదుల నర్చించు కార్తికవ్రతులు పునరావృత్తి రహితమయిన ముక్తిం జెందెదరు. యథోక్త కార్తికవ్రతుల పుణ్యంబు చతుర్ముఖ బ్రహ్మకైనఁ జెప్పుటకు శక్యముకాదు. ఈమాసాంతమున బ్రాహ్మణులకును, సువాసినులకు, యథాశక్తిగా నన్నవస్త్ర దానములను సదక్షిణ తాంబూల దానమును జేసి తాను భుజింపవలెను.

ఇట్లు నియమపూర్వకం బయినవారలు సర్వవ్యాధి జరా విపత్తి మరణవిహీనులయి పునరావృత్తిరహిత శాశ్వతపదము

నొందఁగలరు. ఈ యధ్యాయార్థమును విన్నవారును బఠించు
వారును విగతపాపులయి యిహపర సుఖముల నొందెదరు.

తులసీ మాహాత్మ్యము

శౌనకుండు తులసీమాహాత్మ్యమును జెప్పుమనిన నత
నికి సూతుండిట్లనియె. ఎవరి గృహాంగణమందు తులసీవన
ముండునో, వారిగృహము సర్వతీర్థాస్పద మగుటచే నాగృహ
సమీపమునకు యమకింకరులు రారు. తులసీ కాననమును
బెంచు పుణ్యపురుషులు యమునిగృహమునకు పోవరు. యమునిచే
విధింపఁబడు నరకముల ననుభవింపరు. తులసీ వనారోపణ
పాలన దర్శనంబులు సర్వపాప హరంబులు. కోమలములయిన
తులసీదళములచే శ్రీమహావిష్ణుని బూజించువారు వైకుంఠ
లోకమున నివసించెదరు.

గంగాది సర్వతీర్థములును బ్రహ్మవిష్ణ్వింద్ర రుద్రాది
సమస్త దేవతలును, దులసీదళమున నివసించి యుందురు.
కాఁబట్టి యొక తులసీదళముచేఁ బూజించుట లక్షపుష్పకృత
మగు పూజకంటె నధికమైయున్నది. మరియు తులసీ
పత్రధారణంబును, దులసీమాలికా ధారణంబును మనుజుల గాత్ర
శుద్ధిని గలుగఁజేసి హరిమందిర ప్రాపకంబు లగుచున్నవి.
తులసీమాలికను ధరించి శ్రీకృష్ణుని బూజించువారు ప్రతి
పుష్పమందును గోసహస్ర దానఫలము నొందఁగలరు. తులసీ
కాష్ఠ చందన ధారణంబును, ధాత్రీపత్ర ఫలములచేతఁ బూజ
నంబును, నధికపుణ్య ఫలప్రదంబు లగుచున్నది. తులసీ వన
చ్ఛాయలందును ధాత్రీ వృక్షచ్ఛాయలందును, బిండదానముఁ

చేసిన పితరులు ముక్తిం జెందెదరు. తులసీకాష్ఠమాలను జూచి యమకింకరులు పలాయితులగుదురు. ధాత్రీ పత్ర ఫలములచే నొకయావృత్తి శ్రీహరిని బూజించిన ననేక జన్మార్జిత పాపవిముక్తులై విష్ణుమందిరము నొందుచున్నారు.

గంగాది తీర్థములు మునీశ్వరులు దేవేంద్రాది దేవతలు ధాత్రీపత్రము నాశ్రయించి యుందురు. కాబట్టి కార్తీకశుద్ధ ద్వాదశియందు ధాత్రీసహిత తులసీపూజనము సకల దురిత క్షయంబని విష్ణుభక్తులయిన సత్పురుషులు తత్పూజన మాచరించి మోక్షము నొందెదరు. కార్తీక మాస నియమము కల వానికి సకలక్రతు ఫలం బనాయాసముగా సిద్ధించును. తులసీ మూలజలమును భక్తితో మస్తకమున ధరించినయెడల సకల పాపవిముక్తు లయ్యెదరు. తులసీవ్రత గళిత జలబిందువులను శిరమున ధరించువారు సకల పాపవిముక్తులయి విష్ణు మందిరమున నివసింతురు. ఈ యర్థమం దొక్క పురాతనేతి హాసము గలదు. దానిని జెప్పుచున్నాను వినుడు.

మహారాజొకఁ డనేక సత్కర్మముల నాచరించి కొంత కాలము గడచిన పిదప, నొక సుందరియైన పరాంగనం గూడి రాత్రిం దివము స్వేచ్ఛగా విహరించుచు, ధర్మాధర్మవిచారము లేక యనేక దుష్కృత కర్మముల నాచరించి, వార్ధకమునం బంచత్వము నొందెను. అంత యమకింకరులు పాశములచే బంధించి యమలోకమునకుం దీసికొనిపోయి, యమాజ్ఞచే నానావిధ నరక దుఃఖముల ననుభవింపం జేసి, మర్త్యలోకమున శునకయోనియందు జనింపం జేసిరి. వారాణసియం దొకప్పు

లోక పావనకారిణియును, బ్రహ్మాది సమానతేజస్వియు నగు బ్రాహ్మణుడును గంగానదీస్నాన మాచరించి యాగంగానదీ జలమును దులసీవృక్షమూలమున బోసి, యాజలమును మస్తకమందు మార్జనము గావించుకొని, యాతులసీ మూలమృత్తిక నూర్ధ్వపుండ్రముగా ధరించి స్వగృహమునకు జనెను.

తదనంతరం బాతులసీ మూలమందలి గంగాజలము నాశునకము ప్రభాతమున నచటికి వచ్చి పానముచేసి పిమ్మట యచ్చో దిరుగుచు నొకవ్యాధ గృహమునకు బ్రవేశించి, వ్యాధస్త్రీయు పాక భాండమందలి యన్నమును దిని, యాపాకభాండమును బగులగొట్టెను. అపు డావ్యాధుడా శునకము నవలోకించి యతిక్రోధముచే నొక కఱ్ఱతో దానిశిరమును దండముచే ప్రహరించి మరణము నొందించెను. అంతట సమ్మతులగు పాశముద్గర పాణులైన యమకింకరులు తత్క్షణమున నేతెంచి పాశములచే బంధించి యమలోకమునకు దీసికొనిపోవుట కుద్యమించిన దక్షణమే విష్ణుదూత లేతెంచి, తత్పాశములను ఛేదించి దివ్య దేహముతో నొప్పుచున్న దాని సువర్ణ విమానమున గూర్చుండబెట్టి తీసికొని వచ్చుచుండిరి.

యమభటు లావృత్తాంతము నవలోకించి "ఓ విష్ణు దూతలారా! మహానుభావులారా! మీరు వీనియొక్క ధర్మము చేసెనని వీనిని వైకుంఠలోకమునకు దీసికొని పోవుచున్నా" రని విష్ణుదూతల నడిగిరి. అపుడు వారు "పూర్వకాలమున నొక భూపాలుడనేక సుకృతకర్మముల నాచరించి, కొంతకాల మైనతరువాత మిగుల సుందరియైన పరాంగనం గూడి రమిం

దివము స్వేచ్ఛగాఁ గ్రీడించుచు మఱికొన్ని దినములకుఁ బంచత్వము నొందెను. అటుపిమ్మట యమాజ్ఞచేఁ దప్తలోహమయ శయనతలంబున దప్తతామ్రమయ స్త్రీవిగ్రహమును గౌఁగిలింపంజేసి, కొంతకాలము తప్తలోహ స్తంభమును గౌఁగిలింపఁజేసి చిరకాలము మీరలు నానావిధనరక దుఃఖములను బొందించిరి.

తదనంతర మామహారాజు యమాజ్ఞచే నవశిష్టపాప ఫలానుభవముకొఱకు శునకముగా జనించి తత్ఫల మనుభవించెను. సకల పాపక్షయమయిన పిమ్మటఁ దులసీవృక్ష మూలమందుఁ దపస్వియగు బ్రాహ్మణుఁడు పోసిన గంగానదీజలమును ద్రావెను. తరువాత వ్యాధునిచే ఖండింపఁబడి పంచత్వము నొందెను. తులసీ వృక్షమహిమంబును గంగానదీజల మహిమంబును వర్ణించుటకు నలువకైన శక్యము గాదుగదా! ఈ కారణముచే వైకుంఠ లోకమునకుఁ దీసికొనిపోవుచున్నాము. తులసీవృక్ష మూలజల పానంబు విశేషమగు పుణ్యఫల మిచ్చుచున్నది. కావున నీ సుకృతకర్మముచే వైకుంఠ లోక నివాస సుఖము సంభవించె నని బోధించి విష్ణుమందిరమునకుఁ దోడ్కొని యేఁగిరి. ఈ ప్రకారము తులసివన మాహాత్మ్యమును మీకుఁ జెప్పితిని. ఈ యధ్యాయమును విన్నవారును, బఠించువారును విగతపాపులయి స్వర్గ లోక సుఖ మనుభవింపఁ గలరు.

విష్ణుపంచక మాహాత్మ్యము

శౌనకుఁడు కార్తీకమాసమందలి విష్ణుపంచకవ్రత మాహాత్మ్యమును జెప్పుమనిన సూతుం డిట్లనియె. విష్ణుపంచక వ్రతము వ్రతములలో మిగుల శ్రేష్ఠమయినది. విష్ణుపంచక వ్రతమందు సర్వదేవతా పరివారముతోను, మత్స్యకూర్మాది దశావతార పరివారముతోను, గరుడ విష్వక్సేనాదులతోను, రాధాకృష్ణులను బూజింపవలెను. బ్రహ్మచారియును గృహస్థుడును వానప్రస్థుండును యతియు నీ నలుగురును విష్ణుపంచక వ్రతము నాచరించుటచేత విష్ణులోకము నొందఁగలరు. విష్ణుపంచకవ్రతము సర్వపాపహారమయినది.

ఆ విష్ణుపంచక దినములయందు స్నానదానములు విశేష ఫలప్రదములయినవి. శ్రీకృష్ణ సన్నిధియందుఁగాని, తులసీ సమీపమునఁగాని, ఘృతదీపమును సమర్పించి శ్రీకృష్ణుని బూజించువాఁడు విష్ణుమందిరము నొందఁగలఁడు. చాతుర్మాస్యముల యందు సత్కర్మయును బ్రహ్మచర్య [illegible] నియమంబును, హరివాసరోపవాసంబును, [illegible] స్నానపూర్వక విష్ణుపూజనంబును, జేయువాఁడు విష్ణుమందిరమున నివసించును. చాతుర్మాస్యములలో కార్తీక మాసము మిగుల శ్రేష్ఠమయినది.

ఆ కార్తీక మాసములో శుక్లపక్షము. శుక్లపక్షములో విష్ణుపంచక మెక్కుడయినది. కార్తీక శుద్ధ ఏకాదశి మొదలు కొని పూర్ణిమ పర్యంతము విష్ణుపంచక మనఁబడును. ఏకాదశీ దివసమున గోమయంబును, ద్వాదశియందు గోమూత్రంబును,

త్రయోదశియందు గోక్షీరంబును, చతుర్దశియందు గోసంబంధ మయిన దధియును సేవించి, పైదవదినమున ప్రాతస్స్నాన మాచరించి శ్రీకృష్ణుని బూజించి బ్రాహ్మణులకును, సువాసినులకును, నన్నదానము చేయవలెను.

అటుపిమ్మట వారిని సదక్షిణాతాంబూలదానముచే సన్మానించి పంపి పంచగవ్య ప్రాశనము జేయవలెను. విష్ణుపంచక దినములయందు తులసీదళములచే హరిని బూజించువార లీలోకమున సకల సుఖముల ననుభవించి విష్ణుమందిరమున నివసింతురు. ఈదినములయం దశక్తులైనవారు కందమూలములనుగాని, ఫలములనుగాని, హవిష్యాన్నమునుగాని భుజింపవలెను. ఈవ్రతమువలన సకలపాప వర్జితులై యధిక సుఖము నొందగలరు. ఈయర్థమం దొక కథను జెప్పుచున్నాను. సావధాన చిత్తముతో వినుడు.

పూర్వకాలంబున త్రేతాయుగమందు దండకరుడను చోరుడు కలడు. వాడు పరస్త్రీ, పరధనాసక్తుడును, వేశ్యాస్త్రీరతుడును, బ్రహ్మస్వాపహారియు, విశ్వాసఘాతుకుండును మద్యమాంసాశియు, జ్ఞాతివృత్తిచ్ఛేదకారియు, మిత్రద్రోహియు నగుచు సర్వజన పీడాకరుడై సంచరించుచుండెను. అట్టియెడ గ్రామనివాసులును, బంధువులును, జ్ఞాతులును గలిసి దూయమాన మానసులయి యతిక్రోధముతో వాచోరుని మహారణ్యమునకు వెడలఁగొట్టిరి.

అప్పుడు వాడరణ్యవాసులయిన దొంగలతో స్నేహము చేసి చౌర్యముచేతనే జీవించుచుండెను. ఆ మహారణ్యములో

గంగాతీరమున నొక విష్ణుక్షేత్రము కలదు. అక్కడ ననేక మహాత్ములు కార్తిక శుక్లద్వాదశీ తిథియందు విష్ణుపంచక వ్రతము నారంభించి గంధపుష్ప ధూపదీప నైవేద్యములచే లక్ష్మీనారాయణులను బూజించు చుండిరి. వాఁడా విష్ణుక్షేత్రమున కరిగి మిక్కిలి క్షుధార్తుఁడై "నా కన్నము పెట్టుఁ" డని ప్రార్థించుచు, వారినిఁ జూచి తద్దర్శన ప్రభావముచే హింసా చౌర్యక్రౌర్యాదులను విడిచి నిర్మల హృదయుఁడై శ్రద్ధాభక్తులతో నమస్కరించి "మీరు చేయు పూజావిధాన మెట్టిది, తత్ఫలం బేమి నాకానతిం"డని, ప్రార్థింప వారిట్లనిరి.

"ఈదినము మొదలుకొని పూర్ణిమ పర్యంతము విష్ణుపంచక వ్రతము నాచరింపవలెను. ఈదినములయందు శాల్యన్నమును భుజింపఁగూడదు. ఏకాదశియందు గోమయమును, ద్వాదశియందు గోమూత్రమును, త్రయోదశియందు గోక్షీరంబును, చతుర్దశియందు గోసంబంధమైన దధియును భుజించి యైదవ దినమున నక్తమందుఁ బంచగవ్య ప్రాశనము చేయవలయును. ఇట్లు విష్ణుపంచక వ్రతనియమము కలవారు సకల పాపవర్జితులయి పునరావృత్తి రహితంబగు శాశ్వత వైకుంఠ లోక నివాససుఖము ననుభవింతురు. అన్ని వ్రతములకంటె నీవ్రత మధికపుణ్య ఫలప్రదమైన" దని చెప్పిన, యామునీశ్వర వచనముల నాకర్ణించి నేననేక ఘోరపాపముల నాచరించితిని. నేనెట్లు కృతార్థుండ నౌదునని మునిశ్రేష్ఠుల నడిగినవారిచే ను, వారిధర్మ వచనోపదేశముచేతను బశ్చాత్తాపసంతప్తుఁడై లక్ష్మీనారాయణ దివ్యమంగళ విగ్రహమును నిరంతరము మనంబు నుపాసించుచు విష్ణుపంచక వ్రతము నాచరించి యా గంగాతీర

మందే మృతనొంది దివ్యవిమానారూఢుఁడై విష్ణుసమాన రూపమునొంది జన్మవర్జితుఁడై విష్ణుమందిర నివాస సుఖమును బొందెను. ఈ విష్ణు పంచక వ్రతము నాచరించువారు పునరావృత్తి రహితంబైన ముక్తిం బడయఁగలరు.

దాన మాహాత్మ్యము

శౌనకుఁడు దానమాహాత్మ్యమును జెప్పుమనిన సూతుండిట్లనియె. దానములలోఁ బృథివీ దానము సర్వోత్కృష్ట మయినది. సస్యయుక్తమయిన పృథివిని దానముఁ జేయువా రీలోకమందు సకల భోగముల ననుభవించి స్వేచ్ఛగా స్వర్గాది దివ్యలోక భోగముల ననుభవింతురు. పిమ్మట విష్ణు సాయుజ్యము నొంది వైకుంఠ లోకమున విష్ణుమందిరమందు నివసించెదరు. స్వల్ప పరిమాణముకల భూమిని దానముఁ జేసినను, మర్త్యలోకమందు సార్వభౌముఁడయి జనించి యాయురారోగ్య యుక్తుఁడై, పుత్రమిత్ర కళత్ర పశువిత్తాది సుఖముల ననుభవించి పునరావృత్తి రహితంబగు ముక్తి పదంబు నొందెదరు. కుటుంబ పోషణ పర్యాప్తంబైన భూమి నిచ్చువారికి నింతఫలంబు గలదని చతుర్ముఖాదులైన నుడువ లేరు.

భూదాతయుఁ బ్రతిగ్రహీతయు వారిరువురు నతిమోదంబుతో సురలోకమందు నివసింతురు. వ్యాస వసిష్ఠ పరాశరాదులు కన్యా భూదానస్వర్ణదానములకంటెఁ బ్రతిగ్రహ దోషంబు లేదని స్మృతులందుఁ జెప్పిరి. కాఁబట్టి యితర దానముల కన్న భూదానమెక్కుడయినది. స్వర్గమైన భూమిసగాని వర

దత్తమైన భూమినిగాని, [illegible]వారు, నిత్యనరకావాస
ములో చిరకాలము నరకము ననుభవింతురు. గోచర్మభూమి
[illegible] వారికి నరకవాసములేని నిష్కృతి లేదు. పరదత్తమైన
భూమిని గ్రహించి [illegible] [illegible]గా [illegible]
నివసించెదరు. బ్రాహ్మణునకు [illegible] దానముఁ జేయువారు
[illegible] యుక్తమయిన భూమినిచ్చిన ఫలము నొందఁగలరు.

వృషభదానముఁ జేయువారు నిఖిల పాపవర్జితులయి
శివలోకమును బొందుచున్నారు. సువర్ణదానము సకలపాపము
లను నశింపఁజేసి వైకుంఠలోకమున [illegible] నివాస
సుఖమును గలుగఁజేయును. ఉత్తమ బ్రాహ్మణునకుఁ దిల
ప్రమాణ సువర్ణము నిచ్చినను, ఆ సువర్ణ దానము విష్ణు
మందిర నివాసమును గలుగఁజేయును. రజతము నిచ్చినవారు
చంద్రలోకమున నివసించి, నిరంతరానంద [illegible] చేయుచు,
చిరకాలము విశేషముగు సుఖము నొందఁగలరు. సాలగ్రామ
ప్రదులు, తులాపురుష దానఫలమును, సశైల కానన సప్త
ద్వీప మహీదానఫలమును, దదితర సకలదానఫలమును
బొందఁగలరు. తులాపురుష దానమును, [illegible] [illegible]
దానంబును, పునరావృత్తిరహిత బ్రహ్మలోక నివాస సుఖ
మును గలుగఁజేయుచున్నవి.

కన్యకను విక్రయించిన పురుషుని ముఖము నెన్నఁడు
నెవరును జూడఁగూడదు. ప్రమాదముచే జూచినయెడల
సూర్యుని జూచి నమస్కరింపవలెను. ముసలియైనను జీర్ణ
వస్త్రమును రజస్వలయైన కన్యకను దానముఁ జేయువారు నిర

యము నొందగలరు. కన్యావిక్రయము గలపురుషులు చిరకాలము నరక దుఃఖము ననుభవింపఁ గలరు. సాలంకృత కన్యాదాతలు చిరకాలము సురలోక బ్రహ్మలోక నివాస సుఖము నొందఁగలరు. ఛత్రమును, పాదరక్షలను, దానముఁ జేయువారును, వస్త్రదానముఁ జేయువారును, దివ్యాంబరాభరణాలంకృతులయి దివ్యభోగముల ననుభవింతురు. చూతకదళీ ఫలాదుల నిచ్చువా రమృత తుల్యఫలముల ననుభవించుచు స్వర్గలోకమున నివసింతురు. క్షీర దధి తక్ర ఘృతములను దానముఁ జేయువా రమృతపానము చేసి దేవత్వమును నొంది సుఖానందరసము నొందఁగలరు.

శయ్యాదానము అన్ని దానములలో మిగుల శ్రేష్ఠమైనది. ఆ శయ్యాదానముఁ జేయువారు బ్రహ్మలోకమును పొందుచున్నారు. గంధపుష్పాది పరిమళద్రవ్యముల నొసంగువారు, దివ్యగంధానులిప్తులయి పుష్పమాలికాద్యలంకారములను ధరించి, స్వర్గలోకమందు దివ్యభోగముల ననుభవించుచున్నారు. దీపముల నిచ్చువారును, దీపదానము జేయువారును, స్వర్లోకమందు రత్నసింహాసనము నధిష్ఠించి దీపమాలికావృతులయి దివ్యభోగముల ననుభవించు చుందురు. విద్యనపేక్షించిన వాని నాదరించి వాని కభయమిచ్చి విద్య నుపదేశించినయెడల విద్యాదాన పుణ్యముచేత నావిద్యాదాత బ్రహ్మవిష్ణ్వాది లోకముల నొంది జ్ఞానవంతుఁడై పునరావృత్తి వర్జితుఁడై మోక్షము నొందగలఁడు.

చెఱకు రసమును, దేనెను, బెల్లమును, లవణమును దానముఁ జేయువారు, వరుణ లోకమందు దివ్యభోగ

ములనుభవించి క్రమముగా శుద్ధచిత్తులై జ్ఞానవంతులై ముక్తిం జెందెదరు. సర్వప్రాణులకు క్షుత్పిపాసలు మిగుల పీడాకరములగుటచే నా క్షుత్పిపాసా నివృత్తికొఱకు సర్వప్రాణులన్నోదకముల నపేక్షించెదరు. అన్నోదక దానంబుచే నా దుఃఖమును బోఁగొట్టి వారి నాదరించి సన్మానించువారు. ప్రాణదానముఁ జేసిన వారే యగుదురు. కాఁబట్టి వారు పునరావృత్తిరహితముగా బ్రహ్మలోకమున నివసింతురు. యాజమాన కృతంబైన పాపం బన్నము నాశ్రయించి యుండును. గావున సదాచార విహీనులును, నాదరశూన్యులు నగు వారియన్నమును పరిగ్రహింపఁ గూడదు. ఆ పాపము వారిశరీరమును విడిచి ప్రతిగ్రహీతశరీరమును బొందును. కావున శ్రోత్రియులును పాషండ జనసఖ్యము లేనివారును, సదాచార యుక్తులు నగు సద్బ్రాహ్మణుల గృహంబున భుజింపవలెను.

శ్రీమంతు లమిత ధనలోభముచే దానముఁ జేయని యెడల నవసాన కాలమందు నా ధనమును విడిచి మిగుల దుఃఖితులయి నరకముల ననుభవింతురు. ధనవంతులు కలియుగంబున భూతదయచేతను, ధనదానములచేతను, నింద్రియ నిగ్రహముచేతను నధిక పుణ్యమును సంపాదించి, దివ్యలోక సుఖము ననుభవింతురు. కృతయుగమందుఁ దపస్సును, త్రేతాయుగమందు జ్ఞానమును, ద్వాపరమందు యజ్ఞమును, గలియుగమందు దయాదాన దమములును, ధర్మార్థ కామ మోక్ష చతుర్విధ పురుషార్థ దాయకంబులని, వ్యాసవసిష్ఠ పరాశరాదులు చెప్పిరి. దానముఁ జేయని వాఁడు మృతినొంది నిశ్వాసమును విడుచు మిక్కిలి నరక దుఃఖమును బొందును.

బంధుసహాయ విహీనమైన పరలోకమందు ధనదానము వలనఁ గలిగిన పుణ్యమే తమకు సహాయమగును గనుక ముఖ్యముగా దానము నాచరింపవలెను. దానముచేత నాయు రారోగ్యైశ్వర్య లాభమును యువతీజన లాభమును, విద్యా లాభమును, భోగలాభమును, శ్రీమంతులు పొందఁగలరు. సకలప్రాణులకుఁ దానిచ్చిన వస్తువు లభించును గాని యీయని వస్తువు లభింపలేదు. దానము మహాపాతకోపపాతకములను బోఁగొట్టి యిహపరములందుఁ జెన్ను సుఖములను గలుగఁ జేయును.

భగవన్నామ మాహాత్మ్యము - పురాణశ్రవణ ప్రాశస్త్యము

మహనీయ గుణగరిష్ఠులగు శౌనకాది మునులు భగవ న్నామ మహిమమును జెప్పుమనినఁ దదనంతరము నాకర్ణించి నిఖిల పురాణవ్యాఖ్యాన వైఖరీ సమేతుండగు సూతుం డిట్లనియె. నారదుండు పూర్వకాలమున యమునాతీరమందుఁ గుశాసనోపవిష్టుండును శాంతమానసుండును నగు సనత్కుమా రునిం గాంచి నమస్కరించి కృతాంజలియై పూర్వకాలమందు మీరానతిచ్చిన ధర్మాధర్మముల నాకర్ణించి సంతుష్టాంతరం గుఁడ నైతిని. అధర్మ నాశకంబును భుక్తిముక్తి ప్రదంబు నగు లఘూపాయమును జెప్పుమనిన నారదునితో సనత్కుమారుఁ డిట్లని చెప్పఁదొడంగెను.

ఓ నారదమునీ! సదాచార వర్జితులును సూర్యాగ్న్యు పాసనా రహితులును, జగద్వంచకులును, వేదశాస్త్ర విహిత ధర్మములందు విశ్వాసము లేనివారును, వివేక విహీనులయిన

స్త్రీశూద్రాదులును సర్వాధమ జనులును గోవింద పదారవింద శరణులయి పరిశుద్ధులగు చున్నారు. నిరంతర భగవన్నామ సంకీర్తనంబును, గోవింద పాదారవింద ధ్యాన పూజావందనంబులును సర్వపాప నివర్తకంబులయి చిత్తశుద్ధిమూలమునఁ బరమాత్మ జ్ఞానమును గలుగఁజేసి మోక్షము నిచ్చుచున్నవి. శివనిందయు, విష్ణునిందయు, గురునిందయు, హరినామనాందర్థవాద ప్రకల్పనంబును బాహ్యశాస్త్రసేవయు నిత్యనైమిత్తికాది సత్కర్మత్యాగంబును సంగీకృత నియమ పరిత్యాగంబును విహితకర్మములందు విశ్వాసములేకపోవుటయు నహంకార మమకారములచే నిషిద్ధ కర్మములయందు దురాగ్రహంబును ద్వాదశ్యేకాదశీ పంచపర్వ నియమ పరిత్యాగమును, నగు దశాపరాధ యుక్తులయిన పురుషులును భగవన్నామ సంకీర్తన ప్రభావముచే నపరాధ విముక్తులయి పరమ పావనులయ్యెదరు.

భగవన్నామ మహిమమును వర్ణించుటకుఁ జతుర్ముఖాదులకైన శక్యముగాదు. భగవన్నామ సంకీర్తనమువలన మహాపాతకోపపాతకము లన్నియు మూలకారణమైన పాప సంస్కారములతోఁ గూడ నశించును. కలియుగము సర్వదోషాకరంబైనను శ్రీకృష్ణ నామకీర్తనమువలన మహాపాపాత్ములును, బరిశుద్ధులై, పరమ పదము నొందఁగలరు. ఈ యుగమందీమహాగుణము గలదు. భగవన్నామ మహిమమును నేను జెప్పుటకసమర్థుఁడను. పురాణ శ్రవణమునను శ్రద్ధకలవారికిఁ శివకేశవులు సపరివారులై ప్రసన్నులగుదురు. పురాణములయందు భగవన్నామ మాహాత్మ్యము విశేషముగా వర్ణింపఁ

బడినది. కాఁబట్టి పురాణశ్రవణముఁ జేయుము. పురాణములను బఠించువారును, విన్నవారును, బ్రత్యక్షరమందును గపిల గోదానఫలము నొందుదురు. గంగాప్రయాగ పుష్కరసింధు సంగమాది స్నానఫలముకంటె ద్విగుణమైన ఫలము పురాణ శ్రవణము వలన లభించును.

సర్వజనులు పురాణశ్రవణమువలన ననేక జన్మార్జితంబైన పాపజాలమును విడిచి శ్రీహరి మందిరమునొందఁ గలరు. శివవిష్ణ్వాది కథాశ్రవణమువలనఁ బుత్రమిత్ర కళత్రపశువిత్త విద్యాలాభము నొంది యిహమున సమస్తసుఖముల ననుభవించి, భగవదనుగ్రహముచే ననాయాసముగా గ్రముక్తిం బడయుదురు. పాపమనెడు మహాసాగరమును దాటుటకుఁ బ్రయత్నించు పురుషులు, పురాణ శ్రవణము మిగులఁ జిత్తశుద్ధి కరంబు గావున నెల్లపుడును బురాణ కథాశ్రవణము జేయవలయును. పురాణ వాచకుని సముచితోన్నతాసనమున గూర్చుండ నియమించి, గోభూహిరణ్య రజతవస్త్రదానములను సువర్ణ కుండల దానముచేతను, హిరణ్య ముద్రికా సమర్పణము చేతను జందన పుష్పమాలికా దానముచేతను సదక్షిణ తాంబూల సమర్పణముచేతను సన్మానింపవలెను. బ్రాహ్మణునకు భక్తితోఁ బురాణపుస్తకము నొసంగువారు హరిమందిరము నొందుదురు.

ప్రతిజ్ఞా పరిపాలన పరిత్యాగములందలి గుణదోషములు

శౌనకుఁడు ప్రతిజ్ఞా పరిపాలన పరిత్యాగములయందుండు గుణదోషములను జెప్పుమనిన సూతుం డిట్లనియె.

ఓ శౌనక మహామునీ! నీవు శ్రీమహావిష్ణు భక్తులలో నగ్రగణ్యుండవు. సత్యశీలుండవు. సావధాన చిత్తముతో వినుము; చెప్పుచున్నాను.

శివ కేశవాది విగ్రహములఁగాని సాలగ్రామ శివలింగాదులఁగాని స్పృశించి యీకార్యమును నేదప్పక చేసెదనని శపథముఁ జేసి కార్యమును సాంగముగాఁ జేయువారు స్వర్గలోక సుఖమును జిరకాల మనుభవించి, శ్రీమహావిష్ణుమందిరమున శాశ్వతముగా నివసింతురు. ఆ శపథమును బరిత్యజించిన వారు, చిరకాలము నరక దుఃఖమును బొందఁగలరు. శివ కేశవాది నిర్మాల్యమును స్పృశించి ప్రతిజ్ఞచేసిన వారును సజ్జన సమూహమందు దక్షిణహస్తము నెత్తి యీకార్యమును దప్పక నేఁజేసెదనని ప్రతిజ్ఞచేసినవారును సత్యసంధులై కార్యమును జేసినయెడలఁ బాపవిముక్తులై విష్ణుమందిరము నొందెదరు. ప్రతిజ్ఞా విముఖులైనయెడల యమలోకమున నరకము నొందఁగలరు. ఈయర్థమందొక యితిహాసమును జెప్పుచున్నాను. వినుము.

పూర్వకాలమునఁ గాంచీపురమున వీరవిక్రముఁడను నొక శూద్రుఁడు కలఁడు. అతఁడు గొప్పధనికుఁడు, ధార్మికుఁడు పాఁడిపంటలు విశేషముగాఁ గలవాఁడు. హరిసేవకుఁడు. ఆ వీరవిక్రముఁడు నిరంతరము విష్ణుపూజలను జేయించుచు పుత్రమిత్ర కళత్రధనవిత్తాది సమస్త సద్భోగముల ననుభవించుచు సుఖముగా నుండెను. పితృదేవతలందు మిగుల భక్తికలవాఁడై పితృతిథియందు బ్రాహ్మణులచే నన్నదానముఁ

చేయుంచుచు సత్యసంధుఁడై ప్రతిజ్ఞాపరిపాలకుఁడై సర్వజన ప్రియుఁడై గొప్పకీర్తిని సంపాదించెను.

అట్టియెడ నొకప్పుడు ధనవిహీనుఁడును, పరవంచకుఁడును నగు మఱియొక శూద్రుఁడు, గొప్పధనికునివలె వేషమును ధరించి, "నాకు భార్య మృతినొందినది, తిరిగి వివాహమును చేసికొనవలెను. కాఁబట్టి యొక కన్యకను నాకిప్పించి వివాహమును జేయింపవలెను. ఇతర దానములకంటే కన్యా ప్రదాన మత్యుత్తమము. కన్యాప్రదానమువలన, జ్యోతిష్టోమాది క్రతుఫలంబును, గంగా, ప్రభాస, ప్రయాగ పుష్కరాది తీర్థస్నాన ఫలంబును, సకలవ్రతాచరణ ఫలంబును లభించును. మీరు మహాదాతలు పుణ్యపురుషులు, అనేక పుణ్యకార్యములను జేసినవారు. కాఁబట్టి నాకీ శుభకార్యమును జేయింపుఁ"డని ప్రార్థించెను. వాని వచనముల నాకర్ణించి యా వీరవిక్రముఁడు బంధుజన సమూహమందు దక్షిణ కరమెత్తి నాకొక బాలిక కలదు. ఆ బాలికను నీకిచ్చి వివాహము గావించెదను. నీవు విచారింపకు మని పలికెను.

ఆ మాటను విని మిగుల హర్షయుక్తుఁడై విలంబమందు విఘ్నము సంభవించును. కావున శీఘ్రముగా వివాహము గావింపు మని యా నిర్ధనుఁడైన శూద్రుఁడు పలికెను. కన్యాదాతయైన వీరవిక్రముఁడు రేపటిదినమున వివాహముఁ జేసెద నని యానతిచ్చెను. అటుపిమ్మటఁ గృష్ణశర్మ యను పురోహిత బ్రాహ్మణుని బిలిచి యీ వృత్తాంతమును జెప్పెను. అపు డాపురోహితుఁడును, జ్ఞాతులు,బంధువులును,దద్వృత్తాం

తం బాకర్ణించి "యీ శూద్రుఁడు ధనవిహీనుఁడు. అజ్ఞాతకుల గోత్రధన గృహాదులు కలవానికి గన్యక నిచ్చుట యనర్థంబు. వాఁ డెవఁడో తెలియదు. గుణదోషముల నాలోచింపక కన్యక నిచ్చుట మిగుల దుఃఖావహం"బని నిరాకరించిరి.

దక్షిణా కరమెత్తి జనసమూహమునందు సశేషముగాఁ బ్రతిజ్ఞ చేసితిని. నేఁజెప్పిన మాటను మఱియొక ప్రకారము జేయుటకు సమర్థుఁడను గాని వలికె నాదు ప్రతిజ్ఞానుసారము గృహక్షేత్ర విత్తాదులతోఁగూడ గన్యక నిచ్చి వివాహము చేసెను. అపుడా జ్ఞాతులు మొదలయిన వారందఱు విస్మయావిష్ట మానసులయి వాని సత్యప్రతిజ్ఞకు సంతసించిరి. ఈ వృత్తాంతమును జూచి శంఖచక్ర గదాధరుండును, పీతాంబరుండును, భక్తవత్సలుండును, నగు భగవంతుఁడు గరుడవాహనము నధిష్టించి ప్రత్యక్షమయి యోవీర విక్రమా! నీవు ద్విజశుశ్రూషారతుఁడవు. వాపీకూప తటాకారామ దేవాలయాది నిర్మాణముఁ జేసిన వాడవు. అనేకోత్సవాదులను నాదు శ్రేష్ఠ భక్తులతో జేయించిన వాఁడవు. దక్షిణాకరమెత్తి చేసిన ప్రతిజ్ఞను నిర్వహించిన వాఁడవు. కావున సత్యసంధుఁడవు, నీ కులము మిగుల ధన్యమయినది. నీ జన్మము పావనమయినది, నీ తలిదండ్రులు ధన్యులు, అవసానకాలమందుఁ జిరకాలము స్వర్గలోక భోగముల ననుభవించి నా లోకమున నివసింపఁ గలవు. నా భక్తులలో నగ్రగణ్యుండవు. కావున నీకు నే దర్శన మిచ్చితి నని చెప్పి యంతర్హితుండయ్యెను.

పిమ్మట కూఁతురును నల్లుఁడును సకలభోగముల ననుభవించుచు సంపత్తి యుక్తులయి సుఖముగా నుండిరి. తదనంతరం బావీరవిక్రముఁడు మఱికొన్ని దినములకుఁ బంచత్వము నొంది జననీ జనకులతోను భార్యతోను దివ్య దేహాన్వితుఁడై, దివ్య విమానము నధిష్ఠించి చిరకాలము స్వర్గలోకమందు దివ్యభోగముల ననుభవించెను. మఱికొన్ని దినములకు వీరలందఱును వైకుంఠ పార్షదప్రవర శోభితంబును, సువర్ణనిర్మితంబును, గరుడ ధ్వజ విరాజితంబును నగు దివ్యవిమానమం దధిష్ఠించి శ్రీ మహావిష్ణ్వాజ్ఞచే వైకుంఠ లోకమున సుఖముగా నివసించి యుండిరి. కుడిహస్తమెత్తి శపథము చేసిన పురుషుఁడు సత్య సంధుఁడైన యెడల వైకుంఠలోక సుఖమును బొందఁగలఁడు. అసత్య ప్రతిజ్ఞ కలవాఁడైన యెడల వాఁడు నరకలోక దుఃఖమును బొందును. వృద్ధులయిన జననీజనకులను, వృద్ధులయిన గురుదంపతులను, అనాథులయిన బంధువులను బోషించు శ్రీమంతులు శాశ్వత వైకుంఠలోకసుఖము నొందఁగలరు. తద్విముఖులు నరకదుఃఖము ననుభవించెదరు. ఈ బ్రహ్మఖండమునకు స్వర్గఖండమని మఱియొక నామము కలదు. ఈ ఖండమును విన్నవారును బఠించువారును జిరకాలము స్వర్గాదిలోక సుఖములను ననుభవించి పరముక్తిని బొందఁగలరు.

శ్రీ వేదవ్యాస మహాముని ప్రణీతంబయిన పద్మపురాణమందలి బ్రహ్మఖండము సమాప్తము.

ఇది శ్రీ రాజరాజేశ్వరీ గర్భశుక్తి ముక్తాఫలాయమానుండును

పేరూరు గ్రామ సంస్థానాస్థాన మంటప సంస్థితుండును

కావ్యనాటకాలంకార న్యాయమీమాంసా కృతప్రజ్ఞుండును.

సాంబశివశాస్త్ర్యపర నామధేయుండు నగు

మరువాడ శంకరన్నశాస్త్రిచే ప్రణీతంబైన పద్మపురాణ

బ్రహ్మఖండాంధ్ర వచనము సంపూర్ణము.

ఓమ్ తత్సత్ శ్రీరాధాకృష్ణ పరబ్రహ్మార్పణ మస్తు.

ఉత్కృష్టమైన మన భారతీయ
సంస్కృతికి
విజ్ఞానమునకు
ఆధ్యాత్మిక విద్య [illegible]
[illegible] చరిత్రములకు
పవిత్ర జీవితములకు
సాధన గ్రంథ మంజరి
గ్రంథములు
అద్దములు వంటివి

[illegible] పొందుటకు
[illegible]
[illegible]
మన పూర్వుల
ఉత్తమ ఆదర్శములను
తెలిసికొనవలె నన్న
సాధన గ్రంథ మంజరి
గ్రంథములే
సాధనము.

